

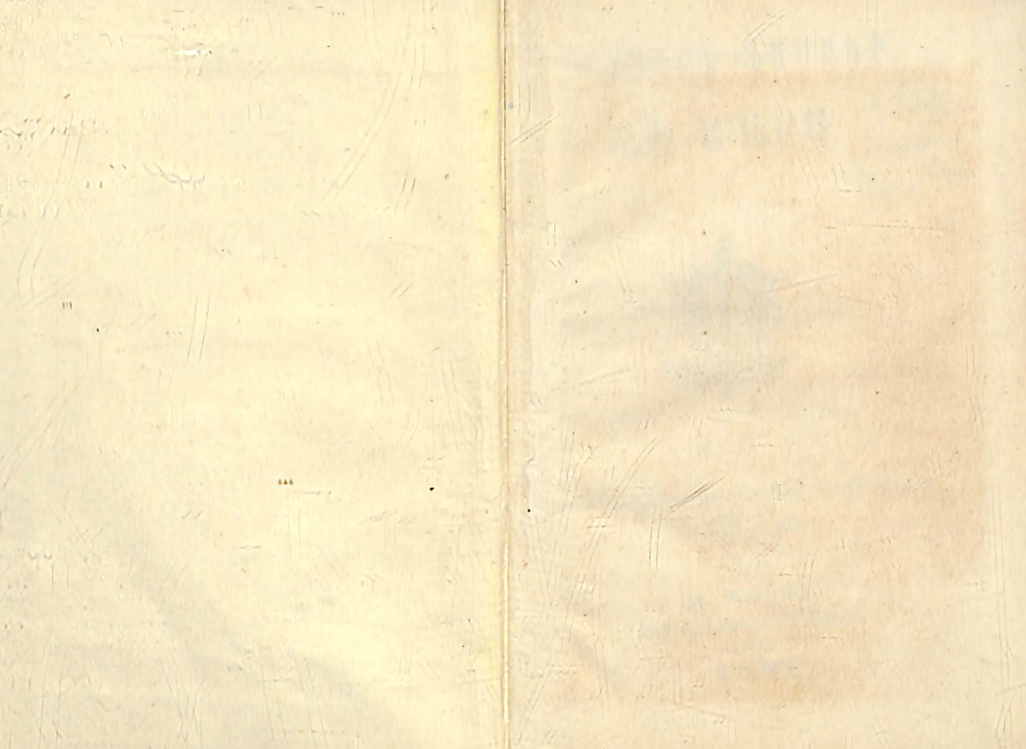
ԽՐԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱԿՔ

ԱՌ ՄԱՐՍ

173

h-50

ԽՐԱՏԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՔ

ԱՌ ՄԱՐՍ 173
Խ - 90

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک رخصتیہ
طبع اولنشد

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

—
1881

ԽՐԱՏԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՔ

ԱՌ ՄԱՐՍ

ՆԱՄԱԿ 1.

Սիրելի բարեկամք.

Ձկայ թերեւս բան մը որ աւելի ուշադրութիւն ձգէ իրեն զարդիս քան տղայոց դաստիարակութիւնը: Կառավարութիւնք օրէնք կը դնեն դաստիարակութեան համար, եւ բարձր տաղանդի տէր արք եւ կանայք իրենց կեանքը կը նուիրեն նոյնպէս մարդիկ ուսուցանելու եւ կրթելու: Դրեթէ ամէն երկրի մէջ հասարակ եւ բարձր դպրոցներ երթալով կը բազմանան, այնպէս որ հի-

53778-ահ

316-ԱԶ

40716-68

մա գրեթէ ամէն մարդու որ
կը բաղձայ՝ կարելի է ընդու-
նել դաստիարակութեան գէթ
սկզբունքը, այսինքն՝ կարդալ
եւ գրել: Դպրոցաց մէջ դաս-
տիարակութիւնը մեծաւ մա-
սամբ իմացական, այսինքն
մտքի մշակութեան համար է:
Բայց դաստիարակութեան ու-
րիշ ճիւղեր ալ կան որ նոյնչափ
կարեւոր են, եւ բարուց կըր-
թութիւնն ունին իրենց նպա-
տակ: Այս ճիւղերը գլխաւո-
րապէս երեք են, ֆիզիքական,
բարոյական եւ կրօնական: Մի-
թէ զարմանալի չէ՞ որ, մինչ
այսչափ կը խօսուի եւ կը գոր-
ծուի դպրոցաց եւ դաստիա-
րակութեան վրայ, այս վեր-
ջին երեք ճիւղերը քիչ շատ
անտես առնուած են, եւ
ծնողք, նաեւ ամբողջ ժողո-

վուրդներ, կը կարծեն թէ ի-
րենց զաւկները դպրոց ղրկել
միայն բաւական է, ասկէ ա-
ւելի բան մը ընելու պարտա-
կանութիւն չունին: Բայց մեծ
սխալմունք է այս:

Վերոյիշեալ երեք ճիւղերուն
կրթութեան ժամանակը հար-
կաւ եւ բնականապէս աւելի
կանուխ կը սկսի քան տղայոց
դպրոց ղրկուելու ժամանակը,
եւ այս ֆիզիքական, բարոյա-
կան եւ կրօնական կրթութիւ-
նը ձեռն ի ձեռն երթալու է
իմացական կամ մտքի կրթու-
թեան հետ: Ապաքէն առողջ
բարոյական կրթութիւնն է որ
զօրութիւն եւ յաջողութիւն
կու տայ մտքով դաստիարակ-
եալ մարդուն, եւ դաստիա-
րակութեան շէնքին հիմը եւ
հաստատուն մասն է, մինչ ի-

մացական կրթութիւնը կրնայ
համեմատուիլ այն շէնքին թե-
թեւագոյն մասին կամ անոր
զարդարանացը : Բարոյական
եւ խմցական դաստիարակու-
թեան մէջտեղ տարբերութիւ-
նը կրնանք դիւրաւ տեսնել,
երբ կը նկատենք ընկերու-
թեան մէջ ասոնց տարբեր ազ-
դեցութիւնը : Կան մարդիկ որ
քիչ մտաւոր կրթութիւն ունե-
նալով կամ բնաւ չունենալով,
մաքուր բարոյականի տէր են .
ընդ հակառակն կան մարդիկ
որ մոռաւորական բարձր դաս-
տիարակութիւն ունին, բայց
ապականեալ բարուց եւ ցոփ
ունակութեանց տէր են . այս
երկու տեսակ մարդոց ազդե-
ցութիւնն ընկերութեան վրայ
որչափ տարբեր է : Ասլա որ-
չափ պնդենք կ'արժէ թէ ,

տղայոց կրթութեան կարեւո-
րագոյն մասն այն է զոր տղայն
կ'ընդունի ծնողաց տան մէջ
ընդ ջերմ խնամովք հօր եւ մօր,
եւ մանկութեան առաջին հա-
սակին քաղցր կենակցաց մէջ :
Թերեւս մենէ շատերն այսպէս
չեն խորհիր . ճշմարիտ է սա-
կայն թէ մարք ընդհանրապէս
իրենց զաւկներուն դաստիա-
րակն են առանց գիտնալու :
Աստուած մեզի, մարց, տուած
է կարողութիւն մեր փոքրիկ
տղայոց բարուց վրայ ազդե-
ցութիւն ընելու եւ զանոնք
ձուլելու . դորձ մը զոր բաց ի
մարց ուրիշ մը չի կրնար ընել :
Անոնք որ դիտած են թէ
մանուկ մը ինչպէս դիւրաւ կը
սորվի հասկնալ եւ որոշել իւր
մօրը նայուածքին նշանակու-
թիւնը, անոր ձայնին եղանա-

կը՝ ընքուններուն պրկումը կամ երեսին ժպտումը, կրնայ այս բաներուն մէջ չտեսնել բարոյական դաստիարակութեան սկզբնաւորութիւն մը: Եւ ո՞վ կը հոգայ, եթէ ոչ մայրը, տղուն հանապազօրեայ պիտոյքը, անոր ուտելիքը, քունը, մաքրութիւնը, խաղը եւ զբաղումը: Յայտնի է թէ այս բաները մանուկ տղուն մարմնոյն կազմութեան վրայ մեծ ազդեցութիւն կ'ընեն:

Խորին կարեկցութիւն կը զգամ մարց համար խորհելով անոնց մեծ պատասխանատուութիւնը, եւ կը թուի ինձ մայրերուն շատերէն լսել սա սրտառուչ աղաղակը. « Ի՛նչպէս կարող ըլլամ ես կրթել այս պատուական տղայք զորս Աստուած տուած է ինձի: »

Ոմանք արդարեւ անհոգ են տղայք ի մատաղութենէ՝ կըրթելու: Կան ծնողք որ առանց սանձելու իրենց փոքր տղայքն եւ առանց բարի բան մը սորվեցնելու անոնց, կը թողուն զանոնք մեծնալ, եւ չեն խորհիր Աստուծոյ պատուէրը որ կ'ըսէ. « Կրթէ մանուկը իր ճամբան սկսած ատենը, որ իր ծերութեան ատենն ալ անկէ չխոտորի » (Աւակ. ԻԲ. 6):

Օրըստօրական ապրուստի հոգը ոմանց վրայ այնպէս ծանրացած է, որ ժամանակ չունին ուրիշ բան խորհելու եւ թէ ոչ թէ ի՛նչ պիտի ուտեն եւ ի՛նչ պիտի հագնին: Ասդին անդին կ'իյնան քիչ մը դիւրութիւն, քիչ մը լոյս եւ յոյս գտնելու, բայց չեն գտներ, ուստի եւ կ'ողբան թէ իրենց

զաւկներն ալ պիտի ստիպուին խաւարի եւ տգիտութեան մէջ տառապիլ եւ աշխատիլ ինչպէս կ'ընեն իրենք : Այսպիսեաց համար խորին կարեկցութիւն կը զգանք, բայց թող այսպիսիք ալ չվհատին : Անոնց համար ալ յոյս կայ : Թերեւս պայծառ օր մը ի մօտոյ պիտի ծագէ անոնց :

Սակայն ինչ պէտք է ըսել այն ծնողաց համար որ գիշեր ցորեկ ուրիշ բան չեն մտածեր բայց հարստութիւն դիզել, մինչեւ գրեթէ օտար կ'ըլլան իրենց ընտանեաց անգամ : Կամ գրօսասէր ծնողաց համար՝ որ անձնատուր են անառակութեան եւ գիշերային զեղխութեան տեսարաններու . կամ ունայնասէր ծնողաց համար՝ որոց փառասիրութիւնն ուրիշ

կերպով չի յագիր բայց եթէ չքեղ կերպարանօք եւ արտաքին ցոյցերով : Ասոնց ամէնքն ալ կը մոռնան կամ չեն տեսներ թէ երջանկութեան բուն աղբիւրն իրենց տուներուն մէջ է, այսինքն իրենց զաւկները որ, ընկերական եւ ընտանեկան երջանկութեան մաքուր աղբիւրներ ըլլալու համար, ծնողական սիրոյն կըրթիչ ձեռաց միայն կարօտ են :

Պէտք է խոստովանիլ որ շատ անգամ տգիտութիւնը եւ ծուլութիւնը պատճառ են որ տղայոց դաստիարակութիւնը զանց կ'առնուի : Կը յուսանք սակայն թէ կան մայրեր որ, թէեւ ի մոլար կարծեաց եւ վնասակար ազդեցութիւններէ պաշարուած են, կը փափաքին լոյս առնուլ այս կարեւոր խընդ-

րոյն վրայ, եւ ուրախութեամբ
կ'ընդունին ամէն կարեկցու-
թեան խօսք եւ մարդասիրա-
կան օգնութիւն: Մեր քանի
մը թելադրութիւնները թե-
րեւս անախորժ կամ անընդու-
նելի պիտի չըլլան այսպիսեաց:

ՄԱՅՐ ՄԸ

ՆԱՄԱԿ 2.

Սիրելի բարեկամք.

Կիրակնօրեայ դպրոցի հան-
դիսութեան մը պատեհու-
թեամբ, տղայոց բարեկամ մը,
որ կեցած էր սեղանի մը մօտ,
որուն վրայ զարդու եւ գե-
ղեցկութեան համար փոքր
թաղարներու մէջ տնկուած
այլեւայլ տունկեր եւ ծաղիկ-
ներ կարգ կարգ շարուած էին,
հետեւեալ իմաստով ատենա-
բանութիւն մը ըրաւ հանդի-
սատեսաց:

«Այս տունկերն ու ծաղիկ-
ները նուիրող տիկինը կը բաղ-
ճայ որ իւրաքանչիւր վարժա-
պետ անոնցմէ մէյմէկ հատ
առնու, եւ զանոնք առնողնե-
րուն սա դիտողութիւնը կ'ընէ.

Սյս տունկերէն մէյմէկ հատ առէք եւ խնամ տարէք անոնց. սլաշտպանեցէք զանոնք ցուրտէ եւ սառոյցէ, ոռոգեցէք զանոնք ստէպ, եւ եթէ հնար է՝ արեւին դրէք որ աճին: Մանր մանր ճիւղերը կը մեծնան եւ կը զօրանան, տերեւները կը բացուին, եւ տունկը որ հիմա այսպէս բարակ եւ տկար է՝ կ'ըլլայ պարարտ եւ գէր, եւ իւր բուն դալարութիւնը, վաշելուչ ձեւը եւ գոյներուն զանազանութիւնը կը ստանայ: Բայց եթէ թողուք տունկը, եւ դուն ուրեք հոգ տանիք անոր, եթէ հազիւ չաբաթն անգամ մը ոռոգէք, եթէ սառուցէ եւ ցուրտէ չապհապանէք, շուտով կը հիւծի եւ կը չորնայ:» «Հիմա,» ըսաւ ատենաբանը, «մեր խօսքը դար-

ճընենք այս աշակերտներուն: Սյս փոքր տղայք որ մեր բուրդիքը կը կենան իրենց զուարթ դէմքով՝ նման են այս մատաղ եւ փափուկ տունկերուն: Սյս տղայք ալ միշտ հսկողութեան կարօտ են: Եթէ թողունք զանոնք, եթէ ստէպ չաղօթենք անոնց համար, եթէ զանոնք խնամելու պատեհութիւններէն օգուտ չքաղենք, մեր զանցառութեան եւ յիմարութեան հետեւանքը պիտի տեսնենք, երբ դարմանն ուշ եւ անհնարին է:»

Սիրելի բարեկամք, այս բաղդատութիւնը ո՞չ ապաքէն մեզի մտնաւանդ կը պատշաճի, մեզի որ մայր ենք: Ո՞չ ապաքէն յարմարագոյն է մեզի համար, որ այս անգին ընծաներն ընդունած ենք: Մեր սիրելի

տղայք ոչ ապաքէն աւելի նա-
խանձելի եւ զարմանալի էակ-
ներ են եւ յանհունս աւելի
արժէք ունին քան ամենէն
չքնաղ տունկը կամ ծաղիկը:
Բայց եւ այնպէս երբէք ըստ
արժանւոյն ջանացիւնք ճանչ-
նալ մեր պարտականութիւնը
դէպ առ այս անգին եւ ան-
մահ էակները որ մեր խնամոց
յանձնուած են: Կայ նաեւ կա-
նոնագիրք մը որ զարմանալի
կերպով կը պատասխանէ մեր
կարօտութիւններուն: Այս կա-
նոնագիրքը կը սորվեցնէ թէ
տղայք ինչպէս կրթուելու են,
զանոնք ըստ պատշաճի չկրթե-
լուն գէշ հետեւանքը կը ցուց-
նէ, եւ այս մասին զանցա-
ռութեան շատ տխուր օրինակ-
ներ կը դնէ մեր առջեւ: Մե-
զի կը սորվեցնէ թէ ինչպէս

պարտինք հսկել ոչ միայն մեր
անձերուն, այլ եւ մեր տղա-
յոց վրայ, այնպէս որ կարող
ըլլանք յաջողիլ մեր գործերուն
մէջ, եւ կու տայ մեզի գեղե-
ցիկ օրինակներ մայրերու որ
մեծապէս օրհնուեցան իրենց
զաւկները սնուցանելով Աս-
տուծոյ երկիւղին մէջ:

Կարծեմ հասկցաք թէ խօսքս
Սուրբ գրոց համար է: Այո,
սիրելի բարեկամք, Սուրբ գրոց
նման գիրք մը չկայ մայրերու
համար. եւ կը հաւատամ թէ,
ուրիշ գիրք չունեցող մայր մը,
եթէ հաւատարմութեամբ կար-
դայ Սուրբ գիրքը, եւ կատա-
րէ ինչ որ այն գիրքը կը սոր-
վեցնէ տղայք կրթելու համար,
տղայք պիտի մեծնան եւ օրհ-
նութիւն պիտի ընեն իրենց
մօրը: Արդարեւ երանի ծնո-

90168
9168
90168

ղաց սր Սուրբ գիրքն իրենց առաջնորդ կը բռնեն:

Կը յուսանք թէ, մինչ այս նամակները կը գրենք, մեծ, մեծ մխիթարութիւն եւ խրատ պիտի քաղենք այս սրբազան խօսքէն: Բայց հիմա կ'ուզենք քիչ մը աւելի ընդարձակ խօսիլ մեզի վերաբերեալ այս կարեւոր գործին բնութեան վրայ:

Մայրերէն ոմանք թերեւս պիտի հարցնեն. «Տղաս կրթելու համար ես ինչ կրնամ բռնել. փոքրիկ մանուկ մը միթէ կրնայ կրթուիլ:» Ստուգիւ կրնայ կրթուիլ, բայց հանդարտ եւ լռիկ ազդեցութեամբ իբրեւ ցօղ որ կ'իջնէ փափուկ խոտոյ վրայ: Մեր բոլոր փորձառութիւնը կը ցուցնէ մեզի թէ մեր տղայք ի ծնէ միտեալ

են ի չարն. ուստի մեր գործը պիտի ըլլայ այս միտման դէմ գործել, եւ ուղղին ու բարւոյն սերմերը ցանել անոնց սրտերուն մէջ: Տարակոյս չունինք որ, եթէ հունձք քաղել կը յուսանք, պարտինք գետինը պատրաստել եւ սերմանել բարւոք սերմը: Եթէ կը յուսանք առատ խաղող կթել, պարտինք կանխաւ դարմանել մեր այգիները, կամ եթէ կ'ուզենք որ վայրենի ծառ մը աղէկ պտուղ բերէ, պէտք է որ ընտանի ծառերու ճիւղեր պատուաւ տենք անոնց վրայ:» Ծաղիկներու մշակութենէն ալ կրնանք շատ աղէկ խրատներ տունուլ: Սրգարեւ տղայք եւ պատանիք շատ անգամ կը նմանցուին ծաղկանց, եւ այս շատ գեղեցիկ, եւ յար-

մար նմանութիւն է: Ծաղիկ-
ները զարդ եւ վայելչութիւն
են մեր տուներուն, եւ դալա-
րութիւն եւ գեղեցկութիւն
կու տան այն տեղերուն զորս
կը զարդարեն: Ո՛րչափ գեղե-
ցիկ եւ կատարեալ են անոնց
ձեւերը, որչափ փափուկ ա-
նոնց հիւստեալն ու գոյները:
Որպիսի հաճութեամբ կը տես-
նենք անոնց օր ըստ օրէ մեծ-
նալն ու փթթիլը, եւ ինչպէս
հոգ կը տանինք որ միշտ արեւ
տեսնեն եւ օդ առնուն, եւ
որչափ խնամով կը հեռացնենք
մլասակար խոտերը որ կրնան
արգելք ըլլալ անոնց աճման:
Ո՞չ ապաքէն դասեր են մեզի
այս բաները: Եւ միթէ նոյն-
չափ հոգ կը տանի՞նք մեր սի-
րելի զաւկները կրթել ամէն
օգտակար միջոցներով որ կան

մեր ձեռքը: Մեր յաջորդ նա-
մակին մէջ պիտի յիշենք քանի
մը միջոցներ զորս Աստուած
տուած է մայրերու, անոնց
օգնելու համար իրենց մայրա-
կան սարտքերը կատարելու:

ՄԱՅՐ ՄԸ

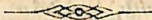
Սոբոր Բոգ Կառնաւոր Ինչ

Ով դուն Սուրբ գիրք երկնային,
Պատուական դանձա ես խմբին,
Որ ըսկիզբս ինձ կը սլաոմես,
Ինչ ըլլալս ինձ կը յայտնես:

Մոլորեալս կը խրատես,
Եւ Փրկչին սէրն կը յայտնես.
Դուն ինձի ես կառավար,
Դատաւոր ես բարերար:

Նորոգուիլ մեզ Սուրբ Հոգւով,
Ըստանալ կեանք հաւատքով,
Դուն կ'ըսես թէ կայ հընար,
Եւ մեզ ես միշտ մըխիթար:

Երկնային փառքն կը պատմես ,
 Եւ կորուստն ալ կը յայտնես .
 Ով դուն Սուրբ գիրք երկնային ,
 Պատուական դանձս ես իմին :

ՆԱՄՍԿ 3.

Սիրելի բարեկաւք .

Առաջին միջոցը զոր կրնանք
 գործածել մեր զաւկները կըր-
 թեւու համար՝ մեր աշխարհի աշ-
 րեցի-նի-ն է : Ամէնքս քիչ
 շատ ազդեցութիւն կ'ընդու-
 նինք անոնցմէ որոց հետ կը
 կենցաղավարինք : Ով որ ու-
 րիշներու հետ կ'ապրի եւ մաս-
 նակից է անոնց գործերուն ,
 անոնց արամութեանը եւ ու-
 րախութեանը , հարկաւ քիչ
 շատ ազդեցութիւն կ'ընէ անոնց
 վրայ : Այս ազդեցութիւնը կըր-
 նայ ըլլալ ուղղակի կամ անուղ-
 ղակի : Եթէ բարեկամի մը խրատ-
 ներուն կ'անսանք կամ անոր օ-
 րինակին կը հետեւինք , այն
 բարեկամին ազդեցութիւնն

ուղղակի է: Բայց երբ ուրիշի մը վարքը կամ բարքն այնպիսի տպաւորութիւն մը կ'ընէ մեր վրայ կամ այնպէս կը չարժէ մեզ որ խորին զգացումներ եւ բարձր խորհուրդներ կ'ունենանք, այսպիսի ազդեցութիւն մը կը կոչուի անուղղակի կամ լռիկ ազդեցութիւն: Շատ յայտնի է որ այս լռիկ ազդեցութիւնը մենք իրարու վրայ կ'ընենք, բայց այս ազդեցութիւնը հզօր է մանաւանդ երբ ծնողաց կողմէն կուգայ: Այս պատճառաւ ծնողք մանաւանդ պարտին միտ դնել թէ ինչ ազդեցութիւն կ'ընեն իրենց զաւկըներուն, եւ գիտնալու են որ այս ազդեցութեան համար անհնարին պատասխանատուութեան տակ են առաջի Աստուծոյ: Թէ՛ հաւատանք եւ

թէ չհաւատանք, աղէկ կամ գէշ կրթութիւն մը կու տանք ամէն օր մեր տղայոց: Մեր նայուածները, մեր խօսքը, մեր գործերը, մեր խորհուրդներն անգամ ազդեցութիւն կ'ընեն մեր տղայոց: Լուսանկար պատկերներու պէս կը դրոշմուին անոնց փոքրիկ սրտերուն վրայ, եւ ամէն տպաւորութիւն անոնց բարի կամ չար ըլլալուն պատճառ կ'ըլլայ: Անաչառ կերպով հարցունենք մեզի. Մեր վարքն ինչ տպաւորութիւն կ'ընէ մեր փոքր տղայոց սրտերուն վրայ: Մեր տղայք մենէ ճշմարտախօսութիւն, աշխատասիրութիւն, համեստութիւն, հեղութիւն եւ առատածեռնութիւն կը սորվին, թէ՛ ստախօսութիւն, ագահութիւն, յամա-

ռութիւն եւ անձնասիրութիւն։
 Ի զուր է, անոնք մեծնալէն
 ետքը, ճշմարտախօսութեան
 օգուտներուն վրայ խօսիլ ա-
 նոնց, եթէ անոնք իրենց մա-
 տաղ հասակին մէջ կը տեսնեն
 որ մենք ճշմարտախօսութիւնը
 չենք յարգեր, այլ սուտ կը
 խօսինք եւ կը խաբենք ուրիշ-
 ները։ Ի զուր կը սորվեցնենք
 անոնց զիրար սիրել, եւ հնա-
 գանդիլ սա ոսկեղէն կանոնին
 թէ, «Ինչպէս կ'ուզէք որ ու-
 րիշները ձեզի բնեն՝ դուք ալ
 անոնց այնպէս բրէք.» Ի զուր
 է, կ'ըսեմ, այս բաներս սոր-
 վեցնել տղայոց, եթէ մենք
 ասոր հակառակը կ'ընենք գոր-
 ծով, այսինքն մեր անձնական
 շահը միայն կը հոգանք։ Ի
 զուր կը յեզլեղունք անոնց սա
 պատուէրը թէ Աստուծոյ ա-

նունն ունայն բերան առնե-
 լու չեն, եթէ մենք թեթեւ
 պատճառներու համար կ'երդ-
 նունք յանուն Աստուծոյ, կամ
 հայհոյական խօսք կը հա-
 նենք մեր բերնէն։ Այսպէս ի-
 մացիր նաեւ Աստուծոյ ուրիշ
 պատուէրներուն համար։ Ինչ
 կ'ուզենք որ մեր զաւկներն ըլ-
 լան կամ ընեն՝ նոյնը մենք ըլ-
 լալ կամ ընել ջանալու ենք, միշտ
 յիշելով որ Աստուծոյ օգնու-
 թեանը դիմելու ենք Կոմիտաս
 Բարձրեւն համար ինչ որ ուղիղ է։
 Անձնական ազդեցութենէն
 ետքը տղայք կրթելու իբրեւ
 միջոց կու գայ դաստիարակու-
 թիւնը, դոնէ կարգալ սորվե-
 ցնել։

Մօր մը համար տղան ի բա-
 րին կրթելու ազդու միջոց է
 նաեւ յարմար ժամանակներ

զանի իր քով նստեցունելով Սուրբ գիրքէն կարդալ։ Այլ եւայլ օգտակար գիրքեր եւ լրագիրներ հիմա աւելի շատ են քան ասկէ առաջ, այնպէս որ մայր մը հիմա իւր խորհրդածութիւններուն միայն թող ուած չէ, այլ իրեն առջեւ ունի ամէն դարու եւ երկրի իմաստուն եւ բարի մարդոց ընտիր խօսքերը։ Ուստի մարք վհատելու չեն դաստիարակութեան անունը լսելով, որպէս թէ անկարող են այն սլաշտօնը կատարել։ Շատ մայրեր, թէ եւ դաստիարակուած չէին, եւ խոնարհ վիճակի մէջ կը գըտնուէին, իրենց զաւկները կըրթեցին առաքինութեան եւ աստուածապաշտութեան ճամբու մէջ։ Առ այս ոչ հարստութիւն եւ ոչ երկայն ժամանակ

հարկաւոր է, այլ պէտք է խանդակաթ սրտիւ խօսող եւ միշտ ճշմարտութեան համաձայն գործող սիրտ։ պէտք է անկեղծօրէն վարուիլ տղայոց հետ եւ նկատել անոնց տկարութիւնը, եւ պէտք չէ երբէք խաբել զանոնք կամաւ, եւ կամ անոնց տրուած խոստման դրժել։ Պարտինք կարեկցութիւն ունենալ, պատրաստ ըլլալ անոնց փափաքները կատարելու, եւ միշտ յիշելու ենք ոչ միայն թէ ինչ են անոնք մեզի, այլ եւ թէ մենք ինչ ենք անոնց։ Ոչ ապաքէն բնութեան դէմ գործած կ'ըլլանք, եթէ չենք ուզեր հոգալ անոնց մարմնաւոր պիտոյքը. բայց միթէ նոյն չափ անգութ եղած չէ՞նք ըլլար, եթէ զլանանք անոնց մտաւոր սնունդը, որպէս զի

անոնց խմացական եւ բարոյա-
կան կարողութիւններն աղէկ
զարգանան եւ կրթուին :

Բնական բաները զորս տղայք
ամէն օր կը տեսնեն՝ շատ շուտ
կը սկսին շարժել անոնց հետա-
քրքրութիւնը : Խոտեր, ծառեր
եւ ծաղիկներ, թռչնոց երգերը
եւ միջատներուն ձայնը հան-
ճարեղ մօր մը համար միջոցներ
են տղուն մտքին մէջ նոր
խորհուրդներ արթնցնելու :
Երբեմն կը մոռնանք թէ շատ
բաներ որ մեզի հասարակ են՝
տղոց համար նոր բաներ են,
եւ այս բաներուն միջոցով
տղոց միտքը եւ սիրտը կրթե-
լու պատեհութիւնը կը փախ-
ցնենք : Պատրաստ ըլլալու ենք
մօտիկ ընել եւ պատասխա-
նել անոնց փոքր փոքր տարա-
կոյսներուն եւ հարցումներուն,

եւ այնպէս ի բարին ուղղել
անոնց խորհուրդները : Այս
կերպով մայրը եւ աղան կ'ու-
նենան շատ քաղցր կենակցու-
թիւն, եւ կը ստանան դէպ
իրար վստահութիւն, որ շատ
մխիթարական եւ յարգի կըլ-
լայ, երբ փոխանակ տղայու-
թեան կու գայ հասուն հասա-
կը : Այս վստահութիւնը դըժ-
բախտաբար կը պակսի շատ
ընտանեաց մէջ :

ՄԱՅՐ ՄԸ

ՆԱԾԱԿ 4.

Սիրելի բարեկամք .

Երբ կը մտածէի թէ մեր տղայոց բարքը կրթելու համար մեզի ինչ բաներ կրնան օգնել, միտքս եկաւ կիրակին, որ արդարեւ հզօր օգնական է մեզի այս գործին մէջ :

Այս օրն յիրաւի կը համարուի իբրեւ յատկապէս նուիրեալ օր կրօնական պաշտաման եւ կրթութեան . սակայն եթէ խնամով եւ հաւաստեալ քննենք, պիտի տեսնենք որ, եթէ այս օրը բռնուի սոյնպէս ինչպէս Աստուած կը պատուիրէ մեզ բռնել, մեծ եւ փոքր կարար ազդեցութիւն կ'ընէ ոչ միայն մեր կրօնական զգացմանց, այլ եւ բարոյական, ի-

մացական եւ նիւթական յառաջագիմութեան : Տէրունական օրն աւելի քան զայլ աւուրս կը պահանջէ մեր, այսինքն Քրիստոնէից, ուշադրութիւնը, քանզի այս օրը միայն՝ բոլոր Քրիստոնեայ ազգերէ եւ Քրիստոնէական եկեղեցւոյ բոլոր ճիւղերէն, շատ քիչ բացառութեամբ, կը համարուի Աստուծոյ ծառայութեան համար սուրբ պահելու օր : Թէպէտ այլեւայլ դաւանութիւն ունեցող Քրիստոնեայ եկեղեցիք Քրիստոնէական վարդապետութեան այլեւայլ կէտերուն վըրայ կը տարբերին իրարմէ, կիրակւոյն պահպանութեան մասին ամէնքը միաբան են, եւ այսպէս կիրակին, ինչպէս բուն իսկ Սուրբ գիրքը, միութեան կապ, եղբայրութեան գրաւ է

Քրիստոնէից մէջ աշխարհիս բո-
լոր կոչմերը :

Դարձեալ , Աստուած կի-
րակին իւր օրը կ'անուանէ ,
եւ սուրբ գործերու համար
տուաւ մեզ այն օրը , եւ միշտ
մեծ պատուով կը յիշէ զայն :
« Իմ չաբաթս » խօսքը ստէպ
գործածուած է Սուրբ գրոց
մէջ , զոր օրինակ ելից ԼԱ .
12—17 , եւ Եսայեայ ԾԸ . 13,
14 :

Շաբաթ անունը որ այս օր-
ուան կը տրուի Հին կտակա-
րանին մէջ՝ Եբրայեցերէն կը
նշանակէ հանգիստ , եւ Աստուած
կ'ուզէ որ այն օրը հանգստեան
օր ըլլայ մարդոց եւ անասնոց
միանգամայն : Քրիստոս մինչ
աշխարհի վրայ էր՝ ըսաւ .
« Շաբաթը մարդուն համար ե-
ղաւ . » ըսել ուզեց թէ այն

օրը մարդուն հոգեւոր պիտո-
յից եւ օգտին ծառայելու հա-
մար է : Այն որ կազմեց զմեզ
ի մարմնոյ եւ ի հոգւոյ , այս
օրը յարմարցուց մեր հոգեւոր
պիտոյից : Պատուէրը որչափ
ընդարձակ եւ պարզ է . « Վեց
օր պիտի աշխատիս , ու բոլոր
գործդ ընես . բայց եօթներորդ
օրը Տէրովը քու Աստուծոյդ
հանգստութեան օրն է . ան օ-
րը գործ մը չգործես , ոչ դուն ,
ոչ քու որդիդ , ոչ քու աղջիկդ ,
ոչ քու ծառադ ու աղախինդ ,
ոչ անասունդ , ոչ ալ տանդ մէջ
եղած օտարականդ : » Օրհնեալ
պարգեւ մարդոյ եւ անասնոց .
պարգեւ ամենուն առ որս կու
գայ Սուրբ գիրք իւր սիրոյ եւ
ողորմութեան պատգամներով ,
բայց ոչ ումեք այնպէս գեղե-
ցիկ յարմարցուած է ինչպէս

անոնց որ աշխատութեամբ
կ'անցունեն վեց օրը, այսինքն՝
գործաւոր արանց, կանանց եւ
տղայոց: Տարակոյս չկայ թէ
այն օրուան գլխաւոր մէկ
նպատակն է կեանքը երկարել
եւ մտաց ու մարմնոյ գործե-
լու զօրութիւնը պահպանել:
Վեցօրեայ աշխատութենէ ըս-
պառեալ զօրութիւնը կը կազ-
դուրի հանգստեամբ եւ զբաղ-
մանց փոփոխութեամբ, եւ նոր
գործի համար նոր զօրութիւն
կը ստացուի: Երեւելի անձ մը
կ'ըսէ. «Ով որ, փոխանակ ոտ-
քի տակ առնելու եւ աշխար-
հային զբաղմամբ եւ հոգեւրով
պղծելու սուրբ օրը, բարե-
պաշտութեամբ կը պահէ զայն
Տէրոջը համար, Տէրն ալ այն
մարդուն շատ հոգեւոր օրհ-
նութիւններէ զատ առողջ

եւ երկար կեանք կու տայ:»

Բայց ինչ կերպով պարտինք
անցունել այն օրուան ժամերը:
Այս հարցման կը պատասխանէ
Տէրը. «Իմ շաբաթներս պիտի
պահէք, ու իմ սրբարանս յար-
գէք» (Ղեւտ. ԻԶ. 2): Ահա
պարզ պատուէր մը, եւ ասկէ
կը սորվինք որ կիրակի օրերը
մեր գլխաւոր պարտքն է հրա-
պարակաւ զՍտուած պաշտել:
Նախնի Քրիստոնէից օրինակն
ալ կը սորվեցնէ մեզի միեւնոյն
բանը: Տես Եբր. Ժ. 25: Ուս-
տի որչափ հնար է կրթելու
ենք մեր ընտանիքը որ սովո-
րին կիրակի օրեր երթալ հրա-
պարակական պաշտօնի, եւ չը
յուսանք Քրիստոնէական ճամ-
բու մէջ կրթել մեր զաւակները,
եթէ այսպէս ընելու չենք սո-
վորեցըներ զանոնք:

Մենք տան մէջ ալ ունինք պարտքեր, զորօրինակ աղօթքով կարդալ Աստուծոյ խօսքը, եւ օգնել անոնց որ քան զմեզ նուազ պատեհութիւն ունին այնպէս ընելու: Պարտինք հոգ տանել որ մեր տղայք եւ մեր սպասաւորները կիրակին ունայն դբօսանօք եւ մեղօք չանցունեն: Ոչ միայն անոնց տրուած հրահանգը սուրբ օրուան մէջ, այլ եւ այն օրուան վայելուչ կարգը, հանդարտութիւնը եւ մաքրութիւնը մեծ ազդեցութիւն կ'ընեն տղայոց բարուց, եւ այն աղեցութիւնը կը տեւէ ոչ միայն բոլոր եօթնեկին մէջ, այլ եւ անոնց բոլոր կենաց մէջ:

Ինչ որ մինչեւ ցարդ Սուրբ օրուան պահպանութեան համար ըսինք՝ հարեւանցի նկա-

րագիր է այն օրն ըստ օրինի անցընելու սլարտականութեան. բայց եւ այնպէս բաւական է ցուցնելու այն ողբալի ընթացքը որուն շատերը կը հետեւին գրեթէ խսպառ անհոգ ըլլալով կիրակին պահել, նա մանաւանդ պղծելով այն սուրբ օրը: Մենէ ո՞վ իւր սրտին մէջ սուրբ օրուան կու տայ պատշաճ պատիւը, եւ կ'ապրի այն օրուան համար Աստուծոյ տրուած պատուէրին համեմատ: Հրէից մէջ շարաթը պահել նշան էր անոնց հնազանդութեան: Երբ անոնք հեռացան Աստուծոյ, մոռցան անոր շարաթները, եւ Աստուծոյ սոսկալի դատաստանը բերին իրենց վրայ: Կրնանք կարծել թէ հիմա կիրակին նուազ սուրբ է յաջս Աստուծոյ քան զշաբաթն երեք հազար տարի

առաջ: Կամ, մենք քան զՀրե-
այս նուա՞ղ կարօտութիւն ու-
նինք կիրակի օրուան օրհնու-
թիւններուն: Արդարեւ ցա-
ւալի է որ այն երկիրներուն
մէջ անգամ ուր Աւետարանին
լոյսը մեծ պայծառութեամբ
կը ծագէ՝ տակաւին կը գոր-
ծուի սուրբ օրը պղծելու սոս-
կալի մեղքը:

Երբ կը նկատենք Աստուծոյ
պատուէրները եւ սուրբ օր-
ուան պատշաճ պատիւը, կըր-
նանք նորանշան համարել, երբ
այն օրը պղծող ազգերու վրայ
կու գան աղէտներ, ինչպէս են
սո՞վ, պապերա՞յ, եւ սրա՞ծ-
նի: Այս աղէտներն էին որ եկան
Հրէից վրայ, երբ անոնք մոռ-
ցան Տէրը եւ անոր պատուի-
րանները չպահեցին: Թերեւս
մեր նեղութեանց մեծ մասին

պատճառը, թէպէտ մենք չենք
խորհիր, այս է որ չենք փըն-
տըւեր Տէրը եւ անոր ճամբա-
ները չենք ուզեր գիտնալ:

ՄԱՅՐ ՄԸ

ՆԱՄԱԿ 5.

Սիրելի բարեկամք.

Մեր նախընթաց նամակին մէջ ցուցուցինք թէ կիրակին մանաւանդ փոքրահասակ օր է: Նոյնչափ իրաւամբ կրնանք այն օրը նաեւ ընդհանրաց օր կոչել:

Մեր ընթերցողներէն քանի՞ք արդեօք խորհած են երբէք թէ որչափ յարգի եւ պատուական է կիրակին ընտանեաց համար: Կիրակին նախ շաբթուան մէջ հանգստեան օր է. հանգստեան օր մը՝ որ ոչ ամբար կամ տարին անգամ մը կու գայ, այլ ամէն շաբթուայ. վեց օր աշխատած եւ յոգնած հայրերուն եւ մայրերուն կարօտութեան բոլորովին յարմար հանգստեան օր մը, եւ, յետ Սուրբ գրոց,

մեծագոյն պարգեւ զոր ընտանեաց հարք եւ մարք կըրնային խնդրել: Դիցուք թէ կիրակին չըլլար, եւ կառավարութիւնք հրամայէին իրենց հպատակներուն շաբթուան մէջ օր մը մարմնաւոր հանգստեան նուիրել, եւ այնպէս անցունել այն օրը որ ամէն կերպով օգտակար ըլլար անոնց: Ո՞չ ապաքէն ուրախութեամբ պիտի ընդունէին ժողովուրդք այս հրամանը: Արդ այսպիսի պարգեւ է մեզ կիրակին զոր մեր երկնաւոր Հայրը տուած է մեզ, խոստանալով մեծ մեծ օրհնութիւններ այն օրը սուրբ պահողներուն:

Մտնուանդ մարց համար անգին գանձ է կիրակին: Մարք ոչ միայն կրնան, այլ եւ պարտին ըստ պատուէրին Աստու-

ծոյ այն օրուան մէջ ամէն աշխարհային զբաղում եւ հոգի բաց դնել եւ հանդիստ վայելել : Աստուած կ'ըսէ, «Անօրջ Բորժ Դը Նօրժէ» :» Բայց աւաղ որ շատերը կը զրկեն զիրենք այսպիսի արտօնութենէ :

Շատ մայրեր կը կարծեն թէ ժամանակ չունին կրթել իրենց զաւկները փոքրիկ պատմութիւններ ըսելով եւ ցուցնելով անոնց տղայոց սովորական թերութիւնները եւ յանցանքները : «Մեր օրստօրական զբաղմունքը » կ'ըսեն , «այնչափ են որ չենք կրնար ժամանակ գրտնել մեր տղոց կրթութեան նայելու :» Արդարեւ այնպէս է շատ անգամ , ուստի եւ տղաք շատ անգամ կը թողուին անխնամ : Իրենց տղաքը խանդակաթ քիրող մայրեր անգամ կը

ստիպուին այսպէս թողուլ լըքանել իրենց զաւկները , թէպէտ մեծ ցաւով սրտի : Բայց օր մը կայ որ իրաւամբ կը վերաբերի մարց եւ տղայոց : Աստուած այն օրը տուած է անոնց , եւ ոչ ոք իրաւունք ունի զանոնք զրկել այն օրուան օրհնեալ արտօնութիւններէն :

Կիրակի օրուան խնդրոյն մէջ երկրորդ կէտը զոր պիտի ցուցնեմ՝ սա է , որ այն օրն ընտանեկան կրթութեան եւ շինութեան յարմարագոյն օր է : Թող ուրեմն մարք , փոխանակ անցընելու այն օրը ծուլութեամբ եւ շաղփաղփութեամբ , զբօսանօք եւ զուարճութեան տեղերու այցելութեամբ , հանդարտ տունը նստին իրենց զաւկներուն հետ , եւ նուիրեն

իրենց ժամանակը, ոչ թէ տնական զբաղմանց, այլ կրօնական եւ խրատական գրոց ընթերցման եւ հոգեւոր խօսակցութիւններու: Մայր մը կրնայ կիրակի օրուան մէջ գոնէ քանի մը գտնել, որ ժողովելով իւր զաւակները խօսի անոնց փրկչին վրայ որ կ'ըսէ. «Թող տուէք ատ մանր տղոցը, եւ մի արգելէք ատոնք ինծի գալէն, ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը ատանկներունն է» (Մատթ. ԺԹ. 14): Կրնայ Սուրբ գիրքէն համար մը սորվեցնել անոնց, կամ պատմութիւն մը ըսել, կամ մաս մը կարդալ, կամ հոգեւոր երգ մը երգել: Այս բաները կրնայ ընել մի ըստ միտջէ ինչպէս որ յարմար կը դատէ: Թէեւ մայր մը տկարութեամբ եւ իւր անձին

չվստահելով ընէ այս բաները, Աստուծոյ օրհնութիւնը ստուգիւ կու գայ անոր զաւակներուն վրայ, եւ շատ տարիներ ետքը ուրախութեամբ պիտի յիշեն տղոյք այս բաները: Մարք իրենց զաւակներուն սորվեցնելով կրնան իրենք եւս սորվիլ, եւ թէպէտ ճշմարտութեան գիտութեան մէջ ծանր յառաջանան, կիրակի օրուան մէկ ժամը, եթէ հաւատարմութեամբ գործածուի, ստուգիւ շատ արդիւնաւոր կ'ըլլայ:

Ես շատ բանի համար պարտական եմ իմ մօրս, բայց ոչ այնչափ ուրիշ բաներու համար որչափ սա բանին համար որ մայրս իւր օրինակով սորվեցունց ինծի սիրել եւ յարգել կիրակին, զոր Աստուծոյ սուրբ

օրը, իւր զուարճութիւնը եւ պատուական օր կը համարէր: Ես. ԾԸ. 15:

Ուրիշ կողմանէ եւս կիրակին ընդանկան առէն: Եւ Բրիստոնեայ գերդաստանի մէջ, այսինքն Ժողովուրդային կամ Դէպքային օր է: Ընտանեաց անդամներ օր այլ եւ այլ գործերու երթալով իրար քիչ կը տեսնեն շաբթուան մէջ՝ կիրակուան սուրբ օրը կը հաւաքուին, կը միանան իրենց տան մէջ: Այսպէս կիրակին կը զօրացնէ ընտանեկան սէրը, եւ կը նորոգէ ընտանեաց անդամներուն պարտականութիւններն առ միմեանս: Անոնք միաբան եւ միախումբ կ'երթան հասարակաց պաշտաման սրբարանը եւ կը խնդրեն Աստուծոյ օրհնութիւնն իրենց բոլոր

գործերուն վրայ: Կը ժողովուին միաբան երգել փառաբանութեան եւ գոհութեան նուագներ առ Աստուած, եւ ունկնդիր ըլլալ Աստուծոյ խօսքին ընթերցման: Փոխադարձ կարեկցութենէ եւ խորհուրդներէ կը գտնեն միմեկար օրին եւ ոյժ, եւ կազդուրեալ եւ զօրացեալ կը դառնան իրենց հանապազօրդ աշխատութիւններուն:

Կիրակին այսպէս անցունել լաւագոյն պատրաստութիւն է նոր շաբաթը սկսելու, քան թէ այն սուրբ օրը թեթեւ զբօսանօք կամ ցոփութեան եւ մեղքի հրապուրող խաղերով եւ այնպիսի տեսարաններու երթալով անցունել:

Բարեպաշտ անձ մը երբ կիրակի օր մը զբօսանաց տեղ մը

երթալու հրաւիրուեցաւ, քսաւ. «Զբօսանաց տեղեր երթալ կը սիրեմ, բայց մէկ կիրակի միայն ունիմ շաբթուան մէջ, եւ չեմ կրնար զբօսանաց տալ այն օրը:» Այս պատասխանին մէջ կարեւոր ճշմարտութիւն մը կայ: Կիրակին պատուականագոյն է քան շաբթուան միւս օրերը: Ինչ որ վեց օրը կը վաստակինք՝ կորչուտական են, բայց աղէկ անցուած կիրակւոյ մը պտուղներն յաւիտեան կը մնան:

Վհատելու չենք եթէ հասարակաց կարծիքը եւ ուրիշներուն սովորութիւնը համաձայն չեն մեր կարծեաց հետ յայսմ մասին: Եթէ կիրակին բռնելու կողմանէ երբէք բարեկարգութիւն մը պիտի ըլլայ, այս բարեկարգութիւնը

իւրաքանչիւր անձէ եւ իւրաքանչիւր ընտանիքէ պիտի սկսի: «Մարդու վախը որոգայթի մէջ կը ձգէ» (Աւկ. ԻԹ. 25): Գիտնանք որ ոչ մարդոց այլ Աստուծոյ պատասխան պիտի տանք թէ ինչպէս անցուցինք կիրակին:

ՄԱՅՐ ՄԸ

Կիրակի օրուան իրիւրներ

Սուրբ օրն իր վախճանին
Հիմա ալ մօտեցաւ.
Իմ վրաս այս կիրակին
Ի՞նչպէս հաշիւ տըւաւ:
Արդեօք ինձ փոխ տրուած
Ժամերը յարգեցի՞,
Թէ օրըդ, ով Աստուած,
Պարապ տեղ վատնեցի:

Դատապարտեալ հոգին
ի՛նչ մեծ ցաւով կ'ողբայ
վատնած այն կիրակին,
Որ պիտի չը դառնայ:
ի՛նչ յուսահատութիւն՝
երբ ինքնիրեն ըսէ,
Պատրաստ կար փրկութիւն,
Բայց մերժեցի ինձմէ:

Կիրակիին ժամերն
Չը յանդգնինք պղծել,
Կամ՝ աղօթքի օրերն
Ունայն կերպով վատնել:
Սուրբ օրը թող ըլլայ
Մեզի երկնից նման.
Կանխիկ ճաշակ ըլլայ
Վերին սուրբ հանգստեան:

ՆԱՄՍԿ Ե.

Տըպ+ ԷՐԷԼԷ- ՖԷ ԽԷԷԼԷ

Սիրելի բարեկամք.

Մեր նամակներուն մէջ ջա-
նացինք ցուցնել թէ արդարեւ
կարեւոր է մարց պաշտօնը, եւ
թէ ամէն մայր ունի իւր պար-
տականութիւնները կատա-
րելու մէջ օգնութիւններ եւ
քաջակերութիւններ ինչպէս են
Սուրբ գիրքը, Սուրբ օրը,
եւ բուն իսկ մօր ազգե-
ցութիւնը եւ օրինակը: Արդ,
եթէ մեր միտքերն արթն-
ցած են եւ կ'ուզենք ճանչ-
նալ մեր անձնական պարտա-
կանութիւնը մեր զաւկները
կրթելու, հարկ է նկատել
նաեւ արգելները եւ վհատե-

ցուցիչ պատճառները որ կրնան պատահիլ մեզի: Եթէ իբրեւ մայրեր կարող ըլլայինք զգալ ըստ արժանւոյն մեր պարտականութիւնը, շատ անգամ պիտի ստիպուէինք գոչել ի խորոց սրտի, «Աս բաներուն ով բաւական է:» Նաեւ եթէ կարող ըլլայինք նայել ապագային եւ տեսնել մեր ազդեցութեան արդիւնքը մեր գաւկններուն վրայ ի բարին կամ ի չարն, որեւիցէ նեղութեան պատճառաւ ետ պիտի չկենայինք անոնց շիտակ ճամբուն մէջ առաջնորդելէ: Ամէն գործի մէջ կան դժուարութիւններ, եւ ով որ կ'ուզէ յաջողել, իւր գործին պահանջմանց տեղեակ ըլլալու է: Միթէ մարք միայն ազատ են այս կանոնէն:

Առաջին արգելքը որ կը պա-

տահի մօր մը, իւր պարտականութեանց տգէտ ըլլալն է: Ամէն մայր յստակ գաղափար չունի իւր պաշտօնին վրայ: Թերեւս շատ մայրեր ամենեւին խորհած չեն թէ իբրեւ մայր ինչ պարտականութիւններ ունին: Կը կարծեն թէ բաւական է որ իրենց տղայք կարդալ եւ գրել սորվին, բայց անոնց մտաւոր մշակութեան եւ բարոյական կրթութեան վրայ գրեթէ գաղափար չունին: Այս զարմանալի չէ թերեւս այսպիսի երկրի մը մէջ ուր կանանց դաստիարակութեան դէմ այնչափ խորին նախապաշարումներ կան: Բայց այսպիսի նախապաշարմանց ցաւալի հետեւանքը սա է որ Գրիստօնեայ մայրեր շատ քիչ կը խորհին կամ բնաւ չեն խորհիր իրենց

զաւակներուն մտաւոր եւ բարոյական զարգացման վրայ: Այս մասին եսերելի անհոգութիւն մը կը տիրէ: Եթէ ծնողք խորհէին թէ իրենց զաւակները անոնցմէ ինչ բաներ պահանջելու իրաւունք ունին, այսպէս անհոգ չէին ըլլար: Այս մեղադրելի անհոգութիւնը ոչ միայն տղայոց դաստիարակութեանն արգելք է, այլ եւ պատճառ է որ ծնողք իրենց զաւակներուն հետ խստիւ եւ անգթութեամբ կը վարուին: Վերջապէս մայրերուն անհոգ եւ անխորհուրդ ըլլալն է շատ ընտանեաց մէջ տղայոց անկիրթ թողուելուն բուն եւ գլխաւոր պատճառը: Անխորհուրդ խօսքեր եւ գործքեր շատ անգամ խորագոյն տպաւորութիւններ կ'ընեն: Անխոր-

հուրդ խոստումներ, անխորհուրդ պատիժներ եւ անխորհուրդ կերպով պարսաւել կամ գովել տղայոց գործերը սովորաբար կը շարժէ անոնց սնապարծութիւնը եւ նախանձը, եւ զանոնք տխուր եւ տագոհ կ'ընէ: Իսկ անխորհուրդ կերպով չգովել ուր որ պարտ եւ պատշաճ էր գովել, նոյնպէս ճախող ազդեցութիւն կ'ընէ տղայոց վրայ: Այսպէս կը տեսնենք որ խորհելու պակսութիւնը մարց ամենէն մեծ թշնամին է, եւ պարտինք այս թշնամւոյն դէմ դնել բոլոր զօրութեամբ, եթէ մեր մայրական պաշտօնին մէջ կարեւոր բան մը ընել կ'ուզենք: Ուրիշ արգելք մը որ կը պատահի մօր, այս է որ մայրն ինքզինք անյարմար կը զգայ կա-

տարելու այն պարտականու-
թիւնները որ այս նամակնե-
րուն մէջ ցուցուեցան: Արդա-
րեւ ամէնքս անյարմար եւ
անբաւական ենք մեր մայրա-
կան գործին, ուստի եւ ամէն
մայր հարցնելու է ինչ որ Մա-
նուէ հարցուց հրեշտակին .
«Տղուն պէտք եղածը ի՛նչ է,
ու ի՛նչ ընելու է» (Դատ. ԺԳ.
12): Մենք մեզին ոչ իմաստու-
թիւն ունինք եւ ոչ զօրութիւն,
բայց շատ մարդասիրական եւ
զարմանալի հրաւերներ ունինք
երթալու Անոր « որ ամենուն
առատապէս կու տայ ու չնա-
խատեր» (Յակ. Ա. 5): Մեր
կարօտութիւնը ճանչնալն ա-
ռաջին քայլ է լեցունելու այն
կարօտութիւնը:

Իւրաքանչիւր մայր թող գիտ-
նայ որ իմ խօսքս այն կրթու-

թեան համար չէ որ գիրքերով
եւ դպրոցներու մէջ կը ստաց-
ուի, այլ այն կրթութեան հա-
մար զոր ամէն ֆրիստոնեայ
մայր պարտի եւ կրնայ տալ իւր
զաւկին, տղուն խորհուրդները
եւ գործերն ուղղելով ըստ
ֆրիստոնէական սկզբանց, այս-
ինքն սորվեցնել անոր ճանչ-
նալ եւ ընել ինչ որ ուղիղ է
եւ թողուլ ինչ որ թիւր է.
սորվեցնել անոր չըլլալ անձ-
նասէր, այլ անձնուրացու-
թեամբ ջանալ ուրիշներուն բա-
րիք ընել. անոր մատաղ սիրտն
ուղղել առ Աստուած որ ստեղ-
ծեց զանի, առ ֆրիստոս որ
մեռաւ անոր համար, եւ առ
Հոգին սուրբ որմէ են մեր
սրտերուն բոլոր բարի խոր-
հուրդները: Այսպէս սորվե-
ցնելու է ամէն մայր որ կ'ուզէ

մաքրութեան, սիրոյ եւ բարութեան հիմը դնել իւր տղուն սրտին մէջ, եւ այս գործը ամենէն խոնարհ եւ պարզամիտ մօր մը կարողութենէն վեր չէ, եթէ իւր զաւկները կրթելու մէջ Սուրբ գիրքը կ'առնէ իրեն առաջնորդ: Մտքիս մէջ օրինակ մը ունիմ, եւ կ'ուզեմ տնով լուսաւորել գաղափարս, նաեւ քաջալերել վհատեալ մայրեր:

Մայր մը որ իւր տղայութեան ատեն աղէկ կրթուած չէր, եւ ետքը Աստուծոյ խօսքին վրայ շատ անկատար եւ սխալ գաղափարներ ունեցաւ, վերջապէս ութ զաւկներէ բաղկացեալ ընտանիքի մը տէր եղաւ: Ի բնէ խոհուն ըլլալով, ամուսնանալէն առաջ ճանչցած էր իւր սխալանքը, եւ իւր սիր-

տը տուած էր աստուածային ճշմարտութեան ազդեցութեանը, բայց, թէպէտ անոր զգացումները փոխուած էին, չը կրցաւ ձեռք բերել ինչ որ կորուսած էր տղայութեան ատեն կրթութեան պակասութեամբ, եւ ետքը, իբրեւ մայր, սաստիկ կերպով զգաց այն պակասութեան վնասը: Կիրակի օր մը երբ առանձին նըստած էր իւր զաւկներուն հետ ըստ սովորութեան, Աստուծոյ խօսքը մեկնելու իւր անկարողութիւնն այնպէս սաստիկ զգաց, որ չկրցաւ յաղթել իւր սրտին յուզման եւ սկսաւ լալ: Տղաքը ժողովուեցան գլուխը, եւ կ'ուզէին գիտնալ իրենց մօր տրտմութեան պատճառը: Տղոց մէջ ամենէն կրտսերն անգամ կը ջանար

սրբելիւր մօր արտասուքը: Երբ
կինը կարող եղաւ խօսիլ, ը-
սաւ իւր տղոց. «Սիրելի որդե-
հակք, զգալով ձեր պատուա-
կան հողիններուն արժէքը եւ
իմ անկարողութիւնս ձեզի Աս-
տուծոյ խօսքը մեկնելու, չկըր-
ցայ ինքզինքս բռնել:» Ետքը
առնելով Սուրբ գիրքը լոկ
կարդաց, բայց տղոցմէն մին
որ տարիներ ետքը այս դէպքը
պատմեց՝ դիտեց մօրը կարդա-
լուն մէջ այնպիսի զօրութիւն
մը, որ ամենուն մտքին վրայ
անջնջելի տպաւորութիւն մը
ըրաւ: Այն ժամէն ետքը այս
կինը երբեք չվարանեցաւ կըր-
թել իւր զաւկները Սուրբ գիր-
քով, եւ անոնց ուշադրութիւ-
նը շարժել առ այն: Կը կար-
դար եւ կը մեկնէր Աստուծոյ
խօսքն ըստ կարի, նայելով

առ Աստուած, եւ խոնարհու-
թեամբ ապաւինելով անոր որ
կարող էր տպաւորել իւր պատ-
գամներն այն տղայոց մատաղ
սիրտերուն եւ խիղճերուն մէջ:

ՄԱՅՐ ՄԸ

ՆՍՄՍԿ 7.

Արժէ՛ւք որ հայերն — ինչպէս հին

Սիրելի բարեկամք.

Արգելները որոց կը հան-
դիպին մարք՝ շատ են, եւ գըլ-
խաւորներէն ոմանք միայն կըր-
նանք յիշել: Այլեւայլ աղ-
բիւրներէ կը ծագին այս ար-
գելները, եւ անոնց մէջ թե-
րեւս Զուլ-Քիւնն է որ քան
զայլս դժուարաւ կը յաղթուի:
Մայրերէն ոչ սակաւք լոկ առ
ծուլութեան իրենց փոքրիկ
տղաքը կը յանձնեն աղախին-
ներու: Տղայք այն մատաղ հա-
սակին մէջ յորում պիտի սոր-
վին իրենց առաջին քայլերն
առնել, իրենց առաջին բառե-
րը յօդել եւ առաջին գաղա-
փարները յայտնել, շատ ան-

գամ կը յանձնուին դրեթէ
միայն այնպիսի անձանց խնա-
մոց որոց սրտերուն մէջ ոչ սէր
կայ եւ ոչ գուլթ: Թէ աղա-
խինք եւ դայեակք շատ ընտան-
եաց մէջ հարկաւոր են տղայք
հոգալու եւ խնամելու, ոչ ոք
կ'ուրանայ. բայց մայր մը որ-
չափ հնար է պարտի իրեն պա-
հել իւր մանուկ դաւկին վերա-
բերեալ ամէն բանի վրայ զգու-
շուլթեամբ հսկելու քաղցր հո-
գը, եւ միշտ պատրաստ ըլլալ
ժպտելով ընդունել զնա իւր
գիրկը:

Մայր մը որ աղտոտ հան-
դերձներով կը պտտի՝ թող չը
յուսայ թէ իւր տղայք մաքրա-
սէր պիտի մեծնան. մանաւանդ
եթէ կը թողու որ իւր դաւկը-
ներն անմաքուր սովորին եւ
մեծնալով ըլլան զգուցի,

ինքն է յանցաւոր: Շատ մայրեր տղոց թերութիւններուն աչք գոցելու քան թէ այն թերութիւններն սկիզբէն ուղղելու հակամէտ են. ուստի վրտանդ կայ թէ տղոց թերութիւններն անոնց հետ մեծնալով զօրանան: Մարց այս հակամիտութեան պատճառ չար անգամ չխորհելն է: Այս չխորհելու կէտին վրայ խօսեցանք մեր նախընթաց նամակին մէջ: Եթէ մարք ըստ արժանւոյն խորհէին թէ ինչ հեռեւանք յառաջ կու գան ներողամիտ ըլլալէ տղոց՝ երբ անոնք կամաւ անհնազանդ կ'ըլլան կամ սուտ կը խօսին կամ անգթութիւն մը կ'ընեն կամ իրենց չվերաբերեալ բան մը կ'առնեն, անտարակոյս կը ստիպուէին իրենց պարտականութիւնը կա-

տարել այս մասին. բայց հոս եւս ծուլութիւնը մանաւանդ քան ուրիշ պատճառ է որ կ'արգելէ զմարս ուշի ուշով խորհելու թէ ինչ է իրենց յարաբերութիւնն, ուստի եւ պարտականութիւնն առ որդիս:

Կայ ուրիշ արգելք մը որ շատ անգամ կը վիճակի մարց, այն է Վարդապետութիւնն: Մայրը կը փափաքի իւր պարտականութիւնը կատարել, բայց զօրութիւն չունի: Արդարեւ վատաողջութիւնը մեծ դժբախտութիւն է, բայց հարկաւոր պատճառ չէ որ մայրը ձախող ապրեցութիւն ունենայ տղայոց մտաւոր եւ բարոյական զարգացման վրայ: Հիւանդոտ մայրն, եթէ համբերող եւ զուարթ է, իւր օրինակաւ կը սորվեցունէ: Անոր շնորհակալու-

Թիւնն իրեն ցուցուած խնամոց եւ քաղցրութեան համար, եւ անոր սիրոյ հայեցուածներն անբառբար ուսուցիչներ են: Նոյն իսկ անոր տկարութիւնը տղայոց վրայ սրտի եւ մտքի ընտիր յատկութիւններ յառաջ կը բերէ: Ինչ ուրախութիւն է փոքրիկներուն օգնել իրենց մօրը, կամ որեւիցէ կերպով հաճութիւն պատճառել անոր: Հիւանդ մօր կողմէն ժպիտ մը մեծ հատուցում է տղայոց, եւ անոնց փափուկ սրտերուն խորը կը թափանցէ: Ընտանեաց մէջ ուր մայրը վատառողջ է՝ տղայք կը սորվին անձնուրաց եւ ուրիշներուն օգնող ըլլալ, եւ այնպէս պատրաստուիլ նոյնպիսի ըլլալու, երբ ապագային մէջ ամուսնանալով առանձին տուն ըլլան:

Հաւ է որ մարք, եթէ անոնց առողջութիւնն եւ ուրիշ պարագաներ կը ներեն, տղայոց յառաջ բան դպրոց երթալը տան մէջ կարգաւ սորվեցնեն անոնց. եւ այս բանն ընել խրատ կու տանք մարց ոչ միայն տղոց մտաւոր զարգացման համար, այլ եւ վասն զի կարգաւ սորվեցնելով պատեհութիւն կ'ունենան մարք իրենց տղոց բարոյականը կրթելու: Մայր մը իւր տղուն դաս տալով աւելի լաւ կը հասկնայ անոր խորհուրդներն եւ կարողութիւնը, եւ կը ստիպուի ժամանակ չվատնել եւ կանոնաւոր կերպով կատարել իւր գործերը: Շատ փորձառու անձինք կ'ըսեն թէ եօթը տարուընէ առաջ տղայ մը դպրոց դրկել խոհեմութիւն չէ: Գէթ

խնդիր է թէ, եթէ տղայք կըրնան մինչեւ իրենց հինգ կամ վեց կամ եօթնամեայ տարիքն աղէկ կարգաւ սորվիլ տունը, լաւագոյն չէ՞ զանոնք տան մէջ կրթեւ քան թէ ամէն օր ժամերով փակել զանոնք դպրոցին պատերուն մէջ, ուր անոնցմէ շատ անգամ իրենց տարիքէն վեր բաներ կը պահանջուին, եւ տղոց միտքը կը գրգռուի քան թէ կը մշակուի:

Վերջապէս մայրերուն սա ալ կ'ըսենք թէ արդարեւ տղայք կրթելու այնչափ մեծ արգելք չէ որչափ կը կարծուի: Սուրբ գրոց ուրիշ պատուէրներուն պէս սա պատուէրն եւս, « Կրթէ մանուկը իր ճամբան սկսած ատենը » (Առակ. ԻԲ. 6) կը վերաբերի ոչ հարուստներուն միայն, այլեւ աղքատ-

ներուն: Սովորաբար աղքատաց տղայք կը սիրեն մանաւանդ կրթութիւն առնուլ քան հարուստներու տղայք, եւ աղքատ տղայոց բարոյականն ու առողջութիւնը շատ անգամ լաւագոյն է քան այնպիսի ընտանեաց տղայոց որ առատութեան մէջ կը մեծնան: Սա ալ կարեւոր է գիտնալ որ հարուստ եւ պատուաւոր ծնողաց տղայք չեն որ շատ անգամ մեծամեծ օգուտներ կ'ընեն աշխարհի եւ երջանիկ են: Աղնուագոյն մարդոց շատերն աղքատ տնակներէ ելած են: Նեղութիւնը մղեց զանոնք իմաստութիւն եւ գիտութիւն խնդրելու, եւ անոնց անունները պիտի մնան կենդանի, մինչ մեծատունք եւ անոնց հարստութիւնները թերեւս բը-

նաւ պիտի չյիշուին: Ապա
աղքատ մարդ փոխանակ յու-
սահատելու, թող ջանան մա-
նաւանդ աղէկ հիմ դնել իրենց
զաւկներուն բարոյականին՝ ճշ-
մարիտ սկզբունք սորվեցնելով
անոնց, եւ մաքուր զգացումներ
տնկելով անոնց սիրտերուն մէջ:
Թող ջանան իրենց տուններն եր-
ջանիկ եւ հաճելի ընել որչափ կը
ներեն պարագաները, եւ իրենց
սիրելի զաւկները բռնեն ընտա-
նեկան աղղկեցութեան տակ
այնչափ երկար ատեն որչափ
հնար է, եւ երբ ժամանակը
կու գայ որ անոնց զաւկներն
աշխարհիս պատերազմին մէջ
պիտի մտնեն, թող զրկեն զա-
նոնք վստահութեամբ, յանձ-
նելով զանոնք ի խնամս Աս-
տուծոյ որ ոչ կը նիրհէ եւ ոչ
կը բնանայ:

ՄԱՅՐ ՄԸ

ՆԱԽԱԿ 8.

Տղայոց յարէբ Գիտնալ-
կարէ-որո-նի-նը

Սիրելի բարեկարգ.

Ընտանիքն հիմն է ընկերա-
կան եւ քաղաքական կենաց,
կամ, ուրիշ բառերով քսենք,
տնկանոց է ուր մատաղ տուն-
կեր կը սնուցուին եւ կը դար-
մանուին, մինչեւ որ ստանան
բաւական զօրութիւն աւելի
ընդարձակ տեղեր փոխադրուե-
լու, ուր բարձրագոյն մշակու-
թիւն ընդունին եւ մեծնան,
եւ անոնց առանձին յատկու-
թիւնները զարգանալով կատա-
րելութեան հասնին:

Ամէն բարեկարգ գերդաս-

տանի մէջ տղայք կեանք եւ ուրախութիւն , կրնանք ըսել նաեւ , պարծանք են գերդաստանին : Ի՞նչ է տուն մը ուր տղայք չկան : Մատենագիրներէն ոմանք շատ գեղեցիկ ըսած են . « Մանուկ մը տան մէջ զուարճութեան աղբիւր է , խաղաղութեան եւ սիրոյ կարապետ : » Բայց տղայք քան զայս աւելի են : Անոնք ազգին յոյսը , պարծանքը , վստահութիւնն են : Թէ ինչպէս կը նշկատէր Դաւիթ թագաւորը տղայք , շատ գեղեցիկ կը տեսնուի Ճիւր . սաղմոսին 12 երորդ տան մէջ . « Որ մեր որդիքը իրենց երիտասարդութեանը մէջ տունկերու պէս մեծնան , ու մեր աղջիկները պալատի շէնքին համար փառադրուած անկիւնի քարերու

պէս ըլլան : » Այս էր Դաւթի փափաքն իւր ազգին եւ ժամանակին մանչերուն եւ աղջկանց համար : Տղայոց արժանաւորութեան եւ ազդեցութեան վրայ Դաւթի բարձր եւ ազնիւ յարգանքը տես Ճիւր . եւ Ճիւր . սաղմոսաց մէջ : Սուրբ գրոց մէջ ամէն տեղ տղայք կը նկատուին իբրեւ օրհնութիւն Աստուծոյ : Արդարեւ կրնայ ըլլալ աւելի գեղեցիկ տեսարան քան մեծ գերդաստան մը որ կ'աճի Աստուծոյ երկիւղիւ եւ սիրով : Այսպիսի գերդաստանի մը հաւանական ապագան նկատենք : Մանչերուն իւրաքանչիւրը պիտի ըլլայ այր , հայր , հոգածու , դաստիարակ , օրէնսդիր , եւ առաջնորդ այլոց . պիտի ըլլայ նաեւ քաղաքացի եւ հայրենասէր . թե-

րեւս նաեւ աշխարհավար ըլ-
լալով ընդարձակ եւ հզօր ազ-
գեցութիւն մը պիտի գործէ ի
բարին կամ ի չարն: Իսկ աղ-
ջիկներէն իւրաքանչիւրը նոյն-
պէս սահմանեալ է ըլլալ կին,
մայր, բոլոր գերդաստանին
մէջ ամէն բան իրեն ձգող կեդ-
րոն, նաեւ իմաստուն խորհր-
դական եւ մխիթարիչ ընտան-
եաց իւրաքանչիւր անդամին:
Այսպէս իբրեւ արք, մեր որդի-
քը կ'ըլլան աղբիւր միութեան,
իշխանութեան եւ զօրութեան,
իսկ մեր դստերք կ'ըլլան մտե-
րիմ բարեկամ եւ պահապան
մանկանց, վշտացելոց եւ ա-
նօգնական անձանց: Ի՞նչպէս
ուրեմն կրնանք չտեսնել ընտա-
նեկան հաստատութեան մըջ-
տնջենաւորութիւնը երաշխա-
ւորող այս տարերաց կարեւո-

րութիւնն ու արժէքը: Այս
փոքրկանց համար մեր սէրը
չափազանց կրնայ ըլլալ, կամ
անոնց զարգացման, առողջ
դաստիարակութեան եւ ճշ-
մարիտ բարոյական կրթու-
թեան համար մեր խորին զգա-
ցումը կրնայ ծայրայեղ ըլլալ:

Բայց յայտնի է թէ ծնողաց
մեծագոյն մասն իրենց զաւկը-
ները սովորաբար չեն նկատեր
այսպէս: Նա մանաւանդ շատ
անգամ առանց մտածելու ա-
նոնց ապագան անոնց վրայ կը
նայինք չոյ իբրեւ տղայոց վրայ,
զանոնք կը գգուենք եւ խա-
ղալիկ կը համարինք, կամ կը
խոթոռինք եւ կը զանգատինք
երբ կը նեղեն զմեզ, չխորհե-
լով թէ ինչ պիտի ըլլան անոնք
ապագային մէջ, եւ թէ ինչ է
մեր ազդեցութիւնն անոնց վը-

րայ: Կ'ապականենք անոնց
բարքը զիջանելով անոնց կամա-
ցը, եւ կը նեղենք ու կը
ձանձրացունենք զանոնք ան-
խոհեմ կամ մանաւանդ չափա-
զանց իշխանութիւն բանեցնե-
լով անոնց վրայ: Մերթ կը
քաջալերենք անոնց ունակու-
թիւնը դէպ ի չարն, եւ մերթ
կը սաստենք եւ խստիւ կը
պատժենք զանոնք: Կը սնու-
ցանենք անոնց մատաղ սրտե-
րուն մէջ հպարտութիւն եւ
անապարծութիւն, խաբէու-
թիւն եւ անձնասիրութիւն,
ցասկոտութիւն եւ անհամբե-
րութիւն, եւ յետոյ կը զար-
մանանք թէ ինչու համար Տէր
տղայք չեն ըլլար խոնարհ,
մարդասէր, հեզ եւ անկեղծ:
Կը մոռնանք թէ ինչ պտղա-
բեր երկրի մէջ ցանուեցան

մեղաց այս սերմերը, եւ
ինչպէս կանուխ եւ խոր ար-
մատ ձգեցին այն մատաղ սիր-
տերուն մէջ, այնպէս որ ա-
ռանց մեր իմանալուն բուն իսկ
մեր անմտութեան եւ չար օրի-
նակին պտուղներն յայտնի
տեսնուեցան, մինչ մենք կը
յուսայինք ուրիշ բան չտեսնել
եթէ ոչ գեղեցկութիւն, պար-
զութիւն եւ սիրոյ արժանի
յատկութիւններ:

Յաւալի է տեսնել որ շատ
անգամ մարք ոչ թէ այն կեր-
պով կը վարուին զոր խելքը
եւ կենաց պարագաները կը
պահանջեն, այլ բոլորովին
անխորհուրդ եւ առանց նպա-
տակի: Շատ մայրեր կը կար-
ծեն թէ իրենց պարտականու-
թեան եւ սլատասխանատուու-
թեան հակառակ գործած չեն

ըլլար, եթէ ընտանեաց օրըստ-
օրական պէտքը հոգալէ եւ
տնական ծառայութիւնները
կատարելէ ետքը, քիչ մը շունչ
առնելու եւ հանգիստ գտնե-
լու համար ունայն գուարճու-
թիւններով կը զբաղին: Եթէ
ուրիշ մոտածութիւն մը ունին,
իրենց զաւկներուն աղէկ կեր-
պով ամուսնանալը, հարուստ
եւ երեւելի ըլլալն է: Թերեւս
չատ քիչ անգամ կը խորհին թէ
իրենց դուստրը, որ շատ տա-
րի չանցած պիտի մտնէ ընտա-
նեկան պարտականութեանց
տակ եւ բոլորովին պիտի ել-
լէ իւր մօրը հսկողութենէն եւ
խնամքէն, մասնաւոր կարօտու-
թիւն ունի իւր մօրը գործնա-
կան եւ սիրալիր հրահանգու-
թեան ինքզինք պատրաստե-
լու համար իւր ապագայ վիճա-

կին. չեն խորհիր նաեւ թէ ի-
րենց սիրելի որդին հաւա-
նականապէս քիչ տարիներ
պիտի մնայ իւր մանկութեան
տունը: Այսպիսի մայր մը,
զաւկներուն իրմէ բաժնուելէն
ետքը, որչափ պիտի ցաւի որ
զանոնք բարի ընելու պատե-
հութիւնը զանց ըրաւ:

Ուրեմն, բարեկամներ, որով-
հետեւ այսպիսի մեծ գործ մը
յանձնուած է մեզի, ո՞չ ապա-
քէն պարտական ենք ելլել եւ
փնտռել թէ ինչ ընելու ենք:

Անտարակոյս այս հետազո-
տութեան մէջ շատ բան պիտի
գտնենք վհատելու. բայց չը-
վհատինք: Եթէ անկեղծ ենք,
արգելքները որ մեզ այսչափ
ահեղ կ'երեւին՝ պիտի հալին
եւ անհետանան ժիր եւ հաս-
տատամիտ մայրենի գորովոյ

բնածին ազդեցութեամբ: Մայրական պաշտօնին կարեւորութեան վրայ ճշմարիտ եւ իրաւացի համոզումը ինտուելու առաջին բանն է. եւ խոնարհաբար կը յուսամ թէ այս նամակներուն խրատները պիտի արթնցնեն ումանց սրտերուն մէջ փափաք ոչ միայն գիտնալու թէ ինչ է իրենց պարտաւիանութիւնը, այլեւ կատարելու զայն:

ՄԱՅՐ ՄԸ

ՆԱՄԱԿ 9.

ԵՐԷՆ՝ ԵՐԷՆ՝

Սիրելի քարեկամք.

Մեր վերջին նամակին նիւթը լուսաւորելու, եւ աւելի խոր տպաւորելու համար մեր մաքին մէջ թէ որչափ պատուական են մեր տղայք, կ'ուզեմ երկու օրինակ բերել այս նամակիս մէջ: Առաջին օրինակըն է փոքրիկ աղջկան մը պատմութիւնը: Այս աղջկան մայրը ճանչցած չէր զաւկին յարգը եւ ընդունակութիւնը, եւ աղջիկը կը խորհէր իւր մտքին մէջ ու կ'ըսէր, « Բանի մը համար եղած եմ թէ ոչ, չեմ գիտեր: » Այս խօսքը կը կրկնէր ստէպ

խեղճ աղջիկը թաշկինակն իւր երեսին բռնելով, քանզի արտասուքը կը վազէին երեսն ի վար: « Մայրս միշտ կ'ըսէ, 'Այս տան մէջ միշտ բեռ ես, բանի մը օգուտ չունիս.' եղբայրս Յովհաննէս ալ բոլոր օրը կը յանդիմանէ՛ղիս: Միթէ այսչափ անսլիտա՞ն եմ: Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ համար դըրուած եմ աշխարհիս մէջ. երանի՛ թէ բնաւ ծնած չըլլայի:»

Պայծառ առաւօտ մը թըռչունք կ'երգէին այս աղջկան բոլորաիւրը, մարախներ ձայն կու տային խոտերուն մէջ, ծաղկունք կը բուրէին իրենց անուշահոտութիւնը, եւ փոքրիկ առուն կարկաչելով կ'անցնէր քարերուն մէջէն: « Բաց ինչ ամէն բան », կ'ըսէր խեղճ աղջիկը մտքէն, « ամէն բան,

ինչպէս կը տեսնեմ, գործ մը կ'ընէ, բանի մը համար եղած է»: Խեղճ աղջիկ. գէշ տան մը մէջ կը նստէր տրտնջոտ մօր մը եւ անձնասէր ու դաժան եղբօր մը հետ: Որչափ կը ջանար հաճոյ ըլլալ անոնց, այնչափ անոնք կը դանգատէին անկէ: Վերոյիշեալ առաւօտ տունէն դուրս ելլելով բաւական հեռու գնաց, եւ տխրութեամբ կը խորհէր թէ արդեօք նորէն դառնայ տուն, ուր ուրիշ բան չէր ընդուներ բայց եթէ յանդիմանութիւն եւ ծեծ: Ուստի գլուխը խոտէ նստաբանի մը յեցնելով սկսաւ ինքիրեն խօսիլ սա տխուր կերպով. « Թռչունները եւ ուրիշ ամէն արարած բանի մը համար եղած են. ես ինչու բանի մը համար եղած չեմ:»

Այն միջոցին անկէ կ'անցնէր մարդասէր տիկին մը որ շարժեցաւ փոքրիկ աղջկան այս տխուր խօսքէն, եւ խոնարհելով ըսաւ անոր մեղմ եւ քաղցր ձայնիւ. « Այո, աղջիկս, դուն ալ բանի մը համար եղած ես: Երկինքը հրեշտակ ըլլալու համար եղած ես: »

Աղջիկն այն տիկնոջ դարձուց իր տխուր դէմքը, եւ իբր թէ երկբայելով անոր խօսքին վրայ, ըսաւ, « Բայց մայրըս կ'ըսէ ինծի թէ բանի մը համար եղած չեմ, բանի մը օգտակար չեմ: » « Ոչ, » ըսաւ տիկինը, « դուն երկինքը հրեշտակ ըլլալու համար եղած ես: » « Երկինք ո՞ր է, » հարցուց աղջիկը, « կրնամ հիմա հոն երթալ: » Մարդասէր տիկինը խօսեցաւ անոր այն երջա-

նիկ տեղւոյն եւ օրհնեալ Յիսուսի վրայ, թէ ինչպէս իր փառաց թագը թողլով եկաւ աշխարհք, եւ փոքրիկ տղայք առնելով իւր գիրկն օրհնեց զանոնք, եւ թէ ինչպէս մեռաւ անգութ մահուամբ զմարդիկ երկինքը հրեշտակներ ընելու համար: Փոքրիկ աղջիկը սրբեց իւր արտասուքը եւ ժպտեցաւ: Այս առաջին անգամ էր որ Յիսուսի վրայ կը լսէր: Մայրը երբէք բան մը սորվեցուցած չէր անոր Աստուծոյ կամ արքայութեան կամ Յիսուսի վրայ: Անատեն փափաքով հարցուց աղջիկը տիկնոջ, « Կրնամ ես ալ հրեշտակ ըլլալ: Ո՛հ, » որչափ կը փափաքէր հրեշտակ ըլլալ եւ տեսնել զՅիսուս: » Տիկինը տո՛ւաւ անոր գրքոյի մը, որ

կը խօսէր երկնից վրայ, եւ թէ ինչպէս կարելի է երթալ հոն, եւ խեղճ աղջիկը շատ ուրախ եղաւ: Այո, բանի մը համար եղած էր նա:

Աղջիկն այն գրքոյկն առնելով իսկոյն տուն դարձաւ: Այնուհետեւ երբ մայրը կը կոչէր զնա « Անպիտան, գլուխ անպիտանից, » եւ կ'ըսէր, « Բանի մը համար եղած չես, » աղջիկը կը պատասխանէր, « Ոչ, ես երկինքը հրեշտակ ըլլալու համար եղած եմ, » եւ շատ անգամ երբ մտած եւ անօթի անկողին կ'երթար, վեր նայելով կը խորհէր թէ, թերեւս Յիսուս եւ հրեշտակները վերէն իր վրայ կը նայէին, եւ թէ օր մը պիտի գային տանել զնա հրեշտակ ընելու:

« Երկնից թագաւորութիւնը ատանկներունն է: »

Ասկէ շատ տարբեր է Աննայի, Աստուածաշունչին մէջ յիշուած Աննայի, պատմութիւնը, զոր կրնանք ամբողջ կարգալ թագաւորաց Ա. գորոց առաջին մասին մէջ: Աննա կը փափաքէր մայր ըլլալ, եւ գնաց Աստուծոյ վաւակ խընդրելու: Անոր խնդիրքը շնորհուեցաւ, քանզի Աննա որդի մը ունեցաւ, եւ նուիրեց այն որդին Անոր որ զնա պարգեւած էր Աննայի: Միթէ Աննա այս բանն ըրաւ վասն զի չէր ճանչնար. պարգեւին յարգը: Ոչ երբէք: Ընդ հակառակն, Աննայի այս գործը կը ցուցնէր անոր մեծ երախտագիտութիւնն առ Աստուած այն պարգեւին համար: Աննա իր

գոհարը փոխ տուաւ Տէրոջը .
« Անիկա իր բոլոր կենացը մէջ
Տէրոջը փոխ տրուած ըլլայ . »
եւ Աստուած ընդունեց Աննայի
նուէրը , եւ մինչ տղան դեռ
շատ փոքր էր , Աստուած կան-
չեց զնա յանուանէ , եւ խո-
սեցաւ անոր հետ , եւ անոր
մարգարէական պատգամներ
տուաւ :

Զարմանալի է որ հիմա աշ-
խարհիս վրայ աւելի Աննաներ
չկան : Կը հաւատամ թէ կան
շատ բարի մայրեր այն տեղերը
ուր Սուրբ գիրքը կը կարդաց-
ուի ուշադրութեամբ եւ վա-
րուց կանոն եղած է . կը յու-
սամ նաեւ թէ այս երկրին մէջ
եւս պիտի ըլլան այնպիսի մայ-
րեր :

Չենք կրնար կարծել թէ
Աննա որեւիցէ կերպով ուրա-
խ

Բեր էր իւր զաւակին վրայ ,
կամ թէ երբեք խաբի- կամ
Բարի-Նեմի կը խօսէր անոր
հետ , եւ կամ ինչ խաբի զնա :
Որչափ ատեն որ տղան իւր մօ-
րը քով մնաց , մայրն անուա-
րակոյս մեծ խնամք տարաւ
անոր , եւ երբ բերաւ զնա
Տէրոջը տունը Սելով , « ո՞ր Տէ-
րոջ աւելի երեսնայ , ո՞ր միշտ հոն
կենայ , » ո՞վ կրնայ պատմել մօրը
սրտին խորին զգացումները :
Անոր խանդակաթ սէրը եւ
խնամքն իւր զաւակին համար
շատ գեղեցիկ կը տեսնուին
այն փոքր ընծայէն զոր կը բե-
րէր տղուն տարուէ տարի ,
« Երբ որ ինչ երկուն հետ արեւմտ
շահ ընելու կ'ելլէր : »

Այս պարզ եղանակը որով
սրբազան պատմիչը կը յիշէ
այս փոքրիկ դէպքը՝ արժանի

է ուշադրութեան: Բոլոր այս
սլափութեան մէջ սորվելու
շատ բան կայ: Երանի թէ
Հոգւոյն սրբոյ ազդեցութիւնը
չնորհուէր մեզ եւս, որ կարող
ըլլայինք ամէնքս օգտիւ կար-
դալ զայն եւ Սամուէլի մօր
Աննայի նմանել:

ՄԱՅՐ ՄԸ

Գ Ո Հ Ա Ր Ք

Երբ իր գանձը, երբ իր գանձը
Ժողովէ մեր Փրկիչը,
Իր բոլոր սիրելիները,
Իրեն սեպհական,
Պատուական քարերու պէս,
Աւտուան աստղերու պէս
Փայլելով՝ անոր թագը
Պիտի զարդարեն:

Արդարները, արդարները
Իր արքայութեան մէջ
Ժողովելով իր աթոռին վրայ
Պիտի նստեցնէ:
Պատուական քարերու պէս, եւ
Մանուկները, մանուկները,
Որ զինքը սիրած են,
Պիտ'ըլլան իր գոհարները,
Իրեն սեպհական:
Պատուական քարերու պէս, եւ

ՆԱԽԱԿ 10.

Պատուական կրակ հը կամ Բրիտանի
հոգի որդայոց համար

Սիրելի բարեկամք.

Մինչ մեր Փրկիչը երկրիս
վրայ էր, մեծ պատիւ կ'ընէր
տղայոց: Անոր բոլոր խօսքե-
րուն մէջ որ տղայոց կը վերա-
բերին ըստ Աւետարանաց՝
մասնաւոր դուժ կը տեսնուի:
Չենք կարգար թէ Բրիտանոս
երբէք մերժեց տղայք իր առ-
ջեւէն, կամ արհամարհանօք
վարուեցաւ անոնց հետ որպէս
թէ ձանձրութիւն էին անոր:
Ընդհակառակն յանդիմանելով
իւր աշակերտները որ կ'արգելէ-
ին մանր տղայք Բրիտանոսի բե-
րողներն, ըսաւ. « Թող տուէք

ատ մանր տղոցը որ ինծի գան,
եւ մի արգելէք ատոնք, ինչու
որ Աստուծոյ թագաւորու-
թիւնը ատանկներունն է »
(Մարկ. Ժ. 15): Այն բերանը
որ ըսաւ սա վսեմ խօսքը,
« Ես եմ յարութիւնը եւ կեան-
քը » (Յովհ. ԺԱ. 25), ըսաւ
նաեւ « Թող տուէք ատ մանր
տղոցը որ ինծի գան »: Մատ-
թէոսի ԺԸ. գլխոյն առաջին
մասին մէջ Յիսուսի այս գեղե-
ցիկ խօսքին նման ուրիշ խօս-
քեր կան:

Աշակերտները վիճած էին
թէ ով էր անոնց մէջ մեծը,
եւ Յիսուս տղայ մը կանչելով
կայնեցուց անոնց մէջ եւ ըսաւ,
« Թէ որ դարձի չգաք եւ
տղոց պէս չըլլաք, երկնից
թագաւորութիւնը բնաւ պի-
տի չմտնէք: Ուստի ով որ

իր անձը աս տղուն պէս խոնարհեցնէ, անիկա է մեծ երկնից թագաւորութեանը մէջ.» եւ դարձեալ, « Ով որ ասանկ տղայ մը ընդունի իմ անունովս, զիս կ'ընդունի, եւ ով որ գայթակղեցնէ աս պըղտիկներուն մէկը որ ինծի կը հաւատան, աղէկ է անոր որ իր պարանոցէն իշու աղացքի քար մը կախուի, ու ծովուն անդունդին մէջ ընկողմի:»

Դարձեալ նոյն գլխոյն 10 երորդ համարին մէջ կ'ըսէ. « Զգոյշ կեցէք որ չանարգէք աս պղտիկներէն մէկը. քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ երկնից մէջ անոնց հրեշտակները միշտ կը տեսնեն իմ Հօրս երեսը որ երկինքն է,» եւ կորուսեալ ոչխարին գեղեցիկ առակը մէջ բերելէն ետքը, 14երորդ հա-

մարին մէջ կ'ըսէ. « Ասանկ ալ ձեր երկնաւոր Հայրը չհաճիր որ աս պղտիկներէն մէկը կորսուի: »

Արդ այս խօսքերը կը ցուցնեն Քրիստոսի կապը մեր տըղայոց վրայ. եւ ոչ ապաքէն պարտաւան կապ են տղայք ծնողաց: Քրիստոս տղայոց պատիւ կ'ընէ, եւ անոնց համար պատուական խոստումներ կ'ընէ, բայց անոր խօսքերուն մէջ բառ մը չկայ որ հպարտ ընէ եւ վեր դասէ զանոնք իրենց ծընողաց եւ բարեկամաց: Երկրաւոր մեծութիւն խոստացուած չէ անոնց, այլ այնպիսի բան մը որ հազարապատիկ աւելի է, այսինքն նոյն իսկ Աստուծոյ յաւիտեան հսկող խընամոց եւ սիրոյն սպահովութիւնը:

Տղայոց խոնարհութիւնը,

պարզութիւնը եւ հլուութիւնը հրաւիրեցին անոնց վրայ Բըրիստոսի սէրը եւ գովեստը, եւ ստիպեցին Փրկիչն օրինակ ցուցնել տղայք այն հոգւոյն զոր պարտին ունենալ Բրիստոսի աշակերտները:

Ուստի ամէն Հայր եւ մայր խորին եւ լուրջ մտածութեամբ հշտեւել է Բրիստոսի խօսքերը որ վերը յիշուեցան: Արդարեւ չենք կրնար այս աշխարհիս մէջ լիովին հասկնալ այն խօսքերուն բոլոր իմաստը, բայց կայ անոնց մէջ շատ բան որ մխիթարական է, եւ կրնանք հասկնալ: Միտ դնենք մանաւանդ սա պատուական խօսքին, « Ասանկ ալ ձեր երկնաւոր Հայրը չհաճիր որ աս պզտիկներէն մէկը կորսուի:» Որովհետեւ մեր սիրելի զաւկներէն

շատերը կանուխ կը յափշտակուին մեր Գոյզն ու անկատար խնամքէն, ինչ ուրախութիւն է մեր սրտին գիտնալ թէ Աստուած կ'առնէ զանոնք իրեն քով:

Երբ կտակ մը պիտի կարգացուի ուր ընտանիքի մը այլեւայլ անդամներուն տրուելու ժառանգութեան բաժինները որոշուած են, ինչ մեծ ուշադրութիւն կը մատուցանեն այն կտակին ընթերցմանն անոնք որ այն բաժինները պիտի ժառանգեն: Կտակը կը կարդացուի եւ նորէն կը կարդացուի: ամէնբառ իբր թէ կը հշտուի, եւ ամէն միջոց ձեռք կ'առնուի հասկընալու համար թէ ինչ է կտակագրին կամքը. եւ այս ամէն խնամք եւ ուշադրութիւն կ'ընծայուի երբ ժառանգութիւնը երկրաւոր միայն է: Ապա ո՞ր-

չափ աւելի խնամով ունկնդիր
ըլլալ պէտք է սորվելու համար
ինչ որ Սստուած կամեցած եւ
որոշած է մեզի եւ մեր զաւ-
կըներուն համար:

Յիսուս միեւնոյն կարեկից եւ
խանդակաթ փրկիչն է հիմա
ինչ որ էր հազար ութ հարիւր
տարի առաջ: Արդարեւ մենք
հիմա չենք կրնար մեր տղայք
անոր տանել այն մայրերուն
պէս որ Քրիստոսի ժամանակը
կ'ապրէին: Չենք կրնար տես-
նել անոր ձեռք դնելը մեր
զաւկներուն վրայ կամ զանոնք
իւր գիրկն առնել ու օրհնելն
ինչպէս այն մայրերը տեսան.
բայց կրնանք Յիսուսի երթալ
աղօթքով եւ անոր օրհնու-
թիւնը խնդրել մեր եւ մեր
զաւկներուն վրայ, եւ կրնանք
այն մայրերուն չափ վստահ

ըլլալ թէ մեր աղաչանքը պի-
տի ընդունուի ինչպէս ընդուն-
ուեցաւ անոնցը: Միթէ կը
զգանք թէ մեր բարքը եւ ոգին
աննման են Քրիստոսի բարուց
եւ ոգւոյն, եւ թէ մեր խիստ
վարմունքը մեր զաւկներուն
հետ հակառակ է անոր քաղ-
ցըր վարդապետութեան: Եթէ
այսպէս է, լսող դարմանը,
միմիայն դարմանն է խնդրել
անկէ որ օգնէ մեզ նմանել իւր
օրինակին: Կրնանք անոր եր-
թալ մեր բոլոր ծանրութեամբ
եւ վիշտերով, մեր վհատու-
թեամբ եւ վախերով, մեր բո-
լոր ցաւերով եւ տկարութիւն-
ներով: Ասոնց ամէնը կրնանք
անոր տանիլ, եւ ան մեզի պիտի
տայ հանգիստ, մխիթարու-
թիւն կամ զօրութիւն համ-
բերելու, եւ նոյն իսկ նեղու-

Թեան մէջ շնորհակալ ըլլալու : Յիսուս ինչպէս կը գլխայ մանկանց , նոյնպէս կը գլխայ մարդ , ինչպէս շատ անգամ ցուցուց մինչ կենդանի էր : Անոր գլխած սիրտը կարող է « մեր տկարութիւններուն կարեկից ըլլալու : » Երբ կը գուշակէր Երուսաղէմի պաշարման ժամանակ Հրէից վրայ գալու ահագին թշուառութիւնը , այն պաշարման ատեն մայրերուն վիշտը մանաւանդ աչքին առջեւ ունէր : Տես Մարկ . ԺԳ . 17 , եւ Ղուկ . ԻԱ . 23 :

« Ուստի ալ համարձակութիւնով մօտենանք շնորհաց աթոռին առջեւ , որ ողորմութիւն ընդունինք ու շնորհք գտնենք պէտք եղած ատեն մեզի օգնելու » (Երբ . Գ . 16) :

ՍԱՅՐ ՄԸ

Կը յուսանք որ հետեւեալ երգն արձագանգ կը գտնէ մարդ սրտերուն մէջ : Այս երգին մէջ կը ցուցուի մեզ Երայեցի կին մը որ կ'երթայ առ Փրկիչն խնդրելու օրհնել իւր որդիները : Անոր որդիքը մարմնաւոր հիւանդութիւն չունէին , բայց անոնց մայրը , Աննա , զգաց թէ իւր որդիքը կարօտ էին հոգեւոր առողջութեան , ուստի փութաց երթալ առ Յիսուս եւ տանել առ նա իւր որդիները : Քրիստոս սիրով ընդունեց զԱննա եւ օրհնեց անոր որդիները : Եթէ գիտնայինք թէ Տէր Յիսուս կ'անցնէր մեր փողոցներէն , պիտի չփութայինք երթալ առ նա մեր որդիներով հանդերձ : Բայց Փրկիչը « Նոյն է երէկ ու այսօր եւ յաւիտեան : » Եւ

նոյն ինքն ըսած է. «Ան որ ին-
ծի կուգայ՝ բնաւ դուրս պիտի
չհանեմ:» Անոր հրաւերն ահ-
նա է, բայց ով քան զմարս
աւելի կարօտ է անոր օգնու-
թեան:

ՅԵՐԵՄԻԱ ՎԱՐՂԱՊԵՏԸ ԵՂԵՐ Է

- 1 « Յիսուս վարդապետը եկեր է,
Ըսաւ Հրեայ մայրը՝ Աննան,
« Եւ շատ հիւանդներ բժշկեր է,
Մատին դպչելովը, կ'ըսեն.
Ու հիմա բոլոր զաւակներըս
Տանիմ, որ նայի անոնց վրան
Ռաբէլ, Սամուէլ, Յովհաննէսը,
Եսթերն ալ՝ պզտիկ երախան:»
- 2 Իրեն, խանդակաթ ժըպիտով մը,
Ըսաւ իր էրիկը՝ Նաթան.
« Միայն կաթողին մէկ մարիկ մը
Կրնար մտածել ատանկ բան:
Շատ լաւ, մեր տղոց եթէ մէկը

- Տենդով մեռնելու մօտ ըլլար,
Կամ բորոտութեամբ բռնուած էր,
Եւ կամ տանջուած դիւահար:»
- 3 « Ո՛չ, ով Նաթան, մի արգիլեր զիս.
Կ'զգամ ես անանկ անձկութիւն,
Որ եթէ պատմեմ ան Տէրօջը,
Առնեմ պիտի նոր զօրութիւն.
Միայն թէ տղոց վրայ իր ձեռքը
Դնէ՝ պիտի սիրաբար ցնծայ.
Քանզի անոնց հետ օրհնութիւնը
Անշուշտ յաւիտեանս կ'երթայ:»
 - 4 Ուստի Յուդայի լեռներուն վրայ
Բոլոր զաւակները տարաւ
Եւ շատ ժողովով բազմութեան մէջ
Տէրօջը ոտքին մօտեցաւ.
Բայց դէմ դրին աշակերտները,
Ու ետ դարձնել ուզեցին.
« Ինչո՞ւ արգիլես վարդապետը
Պզտիկ տղոցմովըղ,» ըսին:
 - 5 Իսկ ան՝ « Թող տուէք այդ տղոցը,
Եւ մի արգիլէք ինձ զալէն.
Քանզի երկնից արքայութիւնը

Պիտի ատանկները մտնեն»

Յայնժամ, (ոհ, ինչ սէր,) փառաց Տէրը

Եսմերը իր զիրկը առաւ,

Կանչեց իրեն քովը մանչերը,

Ռաբէլն իր ծուկին վրայ դրաւ:

6 Անհուն քաղցրութեամբ ալ իր ձեռքը

Ամէն մէկուն վրայ դնելով,

Իր անդառնալի օրհնութիւնը

Անոնց պարգեւեց սուրբ սիրով.

Եւ աս որ տեսաւ՝ մօրը սիրտը

Ամէն հոգերէն հանգչեցաւ.

Գործին համար պէտք եղած ոյժը

Յայնժամ իր հոգւոյն տրուեցաւ:

ՆԱՄՍԿ 11.

Մէր Կոնը

Սիրելի բարեկամք.

Տունը յորում կ'ապրինք, եւ
զոր իրաւունք ունինք Ձերը կո-
չել, ահաւասիկ ասիկա աշխար-
հիս մեծամեծ մխիթարու-
թեանց մէկն է: Ընտանեկան
դէպքերը երբէք չեն մոռցուիր,
եւ ընտանիքի մը անդամք ա-
ւելի կը սիրեն զիրար քան որ
եւ իցէ բարեկամ մը: Ուրիշ
բարեկամք կու գան եւ կ'եր-
թան, եւ բարեկամութեան
սիրով վառեալ սիրտեր կրնան
ցրտանալ, բայց մեր տունը
ուր իբրեւ աղայք մէկտեղ
կ'ապրէինք եւ զիրար կը սի-
րէինք կը մտայ միշտ մեր սըր-

տին մէջ: Որչափ եւ խոնարհ
ըլլայ մեր տունը, մեր սէրն
առ այն միեւնոյն է: Թերեւս
աղքատք աւելի կը սիրեն ի-
րենց տունը քան մեծատունք
իրենցը. բայց զիարդ եւ իցէ,
մեր տան բարեկամները որոնց
հետ անցուցինք մեր տղայու-
թեան օրերը՝ մեծ ազդեցու-
թիւն ունին մեր կենաց բոլոր
խորհուրդներուն եւ զգացում-
ներուն վրայ:

Ամէն ընտանիքի մէջ ընտան-
եաց անդամք իրարու վրայ
լռիկ բայց տեւական ազդե-
ցութիւն մը կ'ընեն, եւ թէ-
պէտ այս ազդեցութիւնը ժա-
մանակին միշտ չի զգացուիր,
կայ սակայն, եւ ընդհանրա-
պէս փոխադարձ է: Միտք միտ-
քի վրայ կը գործէ, բարք յա-
ռաջ կը բերեն բարք: Ծնողաց

ճշմարտախօսութիւնը, արիու-
թիւնը, աշխատասիրութիւնը,
մաքրութիւնը եւ սէրը միեւ-
նոյն առաքինութիւնները կը
ծնանին յորդիւ: Նոյն բանը
կրնանք ըսել նաեւ թերու-
թեանց եւ մոլութեանց, զոր-
օրինակ՝ դատարկութեան,
խարդախութեան եւ ագահու-
թեան համար:

Նաեւ տղայք մեծ ազդեցու-
թիւն կ'ընեն իրարու վրայ ի
բարին կամ ի չարն. ծնողք
իսկ շատ անգամ իրենց տղոց-
մէ կ'ազդուին յանգէտս: Բայց
մեր ընտանեաց անդամները
միայն չեն որ մանկութեան ա-
տեն ազդեցութիւն կ'ընեն մեր
վրայ, այլ եւ դրացիք կամ
ընկերք: Նոյն իսկ բնական
առարկայք, զորօրինակ լեռներ,
բլուրներ, հովիտներ եւ դաշ-

տեր, նա մանաւանդ քաղքին
զբաղմունքը եւ աղմուկն ան-
գամ մաս ունին մեր մտքին
ապագայ որակասութիւնը կազ-
մելու: Մարդկային մտքին
բնութիւնն արդարեւ այնպէս
է որ շատ չնչին բաներ անգամ,
ինչպէս ըստ պատահման բան
մը տեսնել, բարեկամէ խօսք
մը լսել, գիրք մը կարդալ,
նա մանաւանդ աչքի ակնար-
կութիւն մը կամ ձայնի եղա-
նակ մը բաւական եղած է եր-
բեմն մարդու մը բոլոր կենաց
նոր ուղղութիւն տալու:

Ո՞ր հմուտ բնագէտը կրնայ
ստուգիւ ըսել մեզի թէ յո-
րում կը կայանայ այլ եւ այլ
նիւթոց իրարմէ տարբերու-
թիւնը, կամ ծաղիկի մը թեր-
թերուն մասանց բաղադրու-
թիւնը կամ չարքը որմէ յա-

ռաջ կու գայ գոյներու տար-
բերութիւնը: Ծաղիկները գե-
ղեցիկ են եւ զանազան, բայց
ո՞վ կրնայ հասու ըլլալ այն գե-
ղեցկութեան եւ զանազանու-
թեան պատճառին: Ոչինչ ընդ-
հատ անկարող ենք հասկնալ
մեր մտքին եւ սրտին գաղտնի
եւ փափուկ կազմութիւնը որ
յարմար կ'ընէ զմեզ ամէն ար-
տաքին բանէ ազդեցութիւն
ընդունելու: Գիտենք որ օդոյ,
լուսոյ եւ հողոյ քանի մը սլայ-
մաններուն համեմատ ծաղկանց
գոյները երբեմն կը փոխուին:
Նմանապէս գիտենք որ ըստ
այլեւայլ ընկերական ազդե-
ցութեանց մեր բարոյական եւ
մտաւոր վիճակն այլեւայլ կեր-
պով կը փոխուի:

Ապա ուրեմն ո՞չ ապաքէն
մեծապէս կարեւոր է զգու-

շութեամբ հսկել մեր ընտանեաց մէջ եւ անկէ դուրս մեր վրայ ազդեցութիւն ընող բաներու վրայ : Չենք կրնար գիտնալ թէ երբ կ'լինան մեր տղայոց սիրտերուն մէջ այն փոքր սերմերը որ օր մը պիտի բուսնին եւ պտուղ բերեն : Մենք թերեւս պիտի չտեսնենք բայց ուրիշները պիտի տեսնեն եւ հասկնան թէ այն բարի կամ չար պտուղներն արդիւնք են ընտանեկան ազդեցութեան :

Երբ մեր տղայք որ գործի կամ դաստիարակութեան համար դուրս գացած են՝ կը դառնան իրենց տունն իբրեւ պատանիք . կարեւոր չէ՞ որ հաճութեամբ, նա մանաւանդ քերթութեամբ գան նորէն կենդանացնելու իրենց տղայու-

թեան զգացումները եւ ժամանակ մը եւս մնան ընտանեաց բունին մէջ, որպէս զի կազդուրին եւ զօրանան իրենց նոր պարտականութիւնները կատարելու, եւ հաւատարմութեան, համբերութեան եւ սիրոյ նոր դասեր սորվելու իրենց հօրմէն եւ մօրմէն : Երկրաւոր երջանիկ տունը երկնաւոր տան շատ գեղեցիկ օրինակ է, եւ արդարեւ այն տունը երկինք է ուր հասնիլ ամէնքս ջանալու ենք բոլոր սրտով : Թէ՛ տղայութեան եւ թէ՛ մանկութեան ատեն մեր խորհուրդները մեր տան վրայ են : Մեր ամէն օրուան աշխատութեան վերջը մեր տունը կը կանչէ զմեզ իւր ծոցը : Շատ տխուր կ'ըլլար այս կեանքը, եթէ զայն հանդերձեալ կեանքէն բաժնող

գետէն անդին չտեսնէինք երկ-
նաւոր տունը զոր մեզի համար
սլատրաստած է Տէրը:

ՄԱՅՐ ՄԸ

ՆԱՄԱԿ 12.

Սիրելի բարեկամք.

Այս գրքուկին նախատալը
նոր չէ: Շատ ժամանակ եւ
փոյթ տրուած է այս նախ-
տակին ամէն դարու եւ գրե-
թէ ամէն երկրի մէջ, եւ գըր-
ուած են ասոր վրայ ոչ սա-
կաւ մատեանք որ անտարա-
կոյս կը պարունակեն ընտիր
խրատ եւ յորդորանք: Ուստի
այս նամակները գրուեցան ոչ
թէ նոր, այլ ուշադրութիւն
հրաւիրելու համար արդէն
բազմիցս գրուած բաներու
վրայ, քանզի մարդկային բը-
նութիւնը կը սլահանջէ միշտ
նորէն եւ նորէն սորվիլ այս
նիւթը: Արդարեւ ամէն մայր
սլարտի այս բանին խնամով
ուշադրութիւն մատուցանել:

Բաւական չէ դատեր մը ունենալ մայր բազմահմուտ, Ժիր, տնարար եւ խնամածու որդւոց, այնպէս որ «անոր տղաքը ելլեն եւ զանիկա երանելի անուանեն»,» այլ հարկ է դատեր մը իրեն օրինակ առնուլ մօրը իմաստութիւնն եւ առաքինութիւններն եւ յարմարցունել զանոնք իւր պարագաներուն:

Ամէն մայր պարտի իւր մըտքին բոլոր զօրութիւնը եւ սրբտին խանդը բովանդակ ի գործածել այս նպատակին համար: Մարք չեն կրնար ուրիշէ սորվիլ թէ ինչպէս կրթելու են իրենց զաւկները: Ոչ թէ ծնողաց կանոններն եւ խրատներն, այլ նոյն իսկ ծնողք կ'ընեն զտղայս ինչ որ են: Կրնան գիրքեր գրուիլ լի կանոններով եւ կարգացուիլ: Բայց ո՞րչափ

տարբեր են տղայոց մտաւոր կարողութիւնները եւ խառնուածքը, ինչպէս նաեւ անոնց մարմնոյ կարողութիւնները եւ զանոնք նայելու եւ կրթելու եղանակը, որ այս ինչ ընտանեաց մէջ կրնայ ըլլալ յաջող, եւ ուրիշ ընտանեաց մէջ՝ անյաջող. նա մտնաւանդ միեւնոյն ընտանեաց մէջ այս ինչ տղու համար յաջողութեամբ գործածուած եղանակը կրնայ միւս տղու մը համար մնալ ապարդիւն:

Կան, ոչ մասնաւոր, այլ ընդհանուր սկզբունք զորս պարտ է քաջ ի միտ առնուլ: Սկզբունք բառով կը հասկնամ այն պարտականութեան ճանաչումը որ կը պահանջէ տղոցմէ հնազանդութիւն առ ծնողս, եւ ճիշդ հաւատարմութիւն, հեղութիւն եւ արդարութիւն երկուստեք:

Այս առաքինութեանց ոյժ տալու, եւ վանցառուները զսպելու եւ ուղղելու եղանակները թողուելու են իւրաքանչիւր ծնողաց դատման եւ ընտրողութեան: Իսկ կրթութեան մանր հանգամանք, եթէ այսպէս սլաքու է կոչել, ի գործ դրուելու են երբ եւ ինչպէս առիթը կը պահանջէ:

Ով որ պաշտօնի մը պատասխանատուութիւնը յանձն կ'առնու, կամ խօսք կու տայ այս ինչ գործը կատարել, ընդհանրապէս կը տեսնէ, որ այն պաշտօնին կամ գործին մէջ փոքր ի շատէ յաջողելու համար կանխաւ պատրաստուած ըլլալու է քիչ կամ շատ: Այսպէս, դատարարակ կամ դերձակ կամ հիւան կամ խանութպան մը տարիներով աշակերտութիւն

կ'ընէ արուեստին մէջ զոր կ'ընտրէ: Հողագործ մը չի յօժարիր յանձնել տղէտ եւ անփորձ մշակներու հերկել, ցանել եւ հնձել իւր արտը, եւ ոչ պարտիզարար մը կ'ուզէ երբէք իւր ընտիր ծառերը եւ տունկերն յանձնել խնամոց այնպիսի մարդու մը որ տղէտ է պարտիզին հողին բնութեան եւ պտղոց եւ տնկոց յատկութեան եւ մշակութեան: Այս յայտնի է եւ դիւրահաս ամենուն: Բայց եւ այնպէս գրեթէ ընդհանուր կը տիրէ սա դատարար թէ մանուկ աղջիկ մը կրնայ ամուսնանալ եւ լինել մայր առանց քաջ տեղեակ ըլլալու պարտուց զորս գիտնալ պարտի ամէն մայր: Ոչ միայն տղէտ եւ անփորձ, այլ եւ դրեթէ մարմնոց զօրութենէ եւ

դատողութենէ բողոքովին թա-
փուր մանկահասակ մայրը կ'առ-
նու իւր գիրկը տխեղծ մանկիկ
մը: Ինչ պաշտօն, ինչ պար-
տականութիւն: Կը նայի թե-
րեւս զարմանօք եւ բերկրու-
թեամբ փոքրիկ տղեկին. բայց
ի՞նչպէս կրնայ այն որ ինք դեռ
մանուկ է՝ հասկնալ թէ ինչ է
այն գանձը, այն փոքր ման-
կիկը, եւ ինչ իւր անձին պարտ-
քը: Ի՞նչպէս կրնայ նա որ իւր
մարմնոյն եւ մտաց դեռ չէ
քաջ ծանօթ՝ հոգ տանել տղուն
նիւթական պիտոյից, եւ մա-
նաւանդ խնամել եւ մար-
դել մանկան անմահ միտքը:
Բարեբախտութեամբ, առողջ
մանկիկ մը շատ մեծ խնամոց
կարօտ չէ: Որպէս թէ տղուն
կենաց նպաստելու համար՝
բնութիւնն ինքնին հայթայթած

է անոր սնունդը, եւ որպէս-
զի մարդկային ձեռք մը սխալ-
մամբ չխանգարէ այն սնունդը՝
փակած է զայն մօրը կուրծքին
մէջ, եւ բանալին տուած է
նոյն իսկ մանկան: Հոն, մօրը
կուրծքին վրայ ամփաներով կը
գտնէ անօգնական մանկիկը
հանգիստ եւ դարման: Նաեւ
քունը բնութեան պարգեւն է:
Բան մը միայն յանձնուած
է մօր խնամածութեան, այն
է մաքրութիւնը, թերեւս կըր-
նանք յաւելուլ, նաեւ հան-
դերձը: Տղուն մարմինը մա-
քուր պահել առաջին գործ է,
բայց, բարէ, որչափ ստէպ
զանց կ'առնուի այս կարեւոր
խնամը մանկան տխեղծ հա-
սակին մէջ, եւ յետոյ եւս մինչ
քիչ մը զարգացած է տղան.
եւ չիք տարակոյս թէ տղուն

փափուկ մորթին վրայ թող-
ուած աղտեղութեանցարդիւնք
են երկար եւ վտանգաւոր հի-
ւանդութիւնք: Մաքրութիւնն
ունի նաեւ բարոյական ար-
դիւնք: Թող մայրը մաքուր
ջրով լուայ իւր երեքամեայ
մանուկը, որ յոգնած, քրտնած
եւ կարմրած կը վազէ մօրը
վրայ գտնել զիւր եւ դարման:
Թող լուայ մեղմով տղուն երե-
սը, ձեռուրները եւ ոտուրնե-
րը, եւ եթէ հնար է՝ փոխէ
անոր աղտոտ հանդերձը, եւ
պիտի տեսնէ որ իւր սիրալի
խօսքը պիտի ընէ տղուն սըր-
տին այնուհետեւ աւելի ազդե-
ցութիւն քան յառաջ, եւ ա-
սոր արդիւնքն յաւանք է մօրը
եւ տղուն միանգամայն:

Դիւրին է տեսնել թէ երկո-
սասանամեայ կամ չորեքտա-

սանամեայ աղջիկները հարսնա-
ցունել որչափ մեծ արգելք է
դաստիարակութեան աղջկանց,
եւ այն առանին կրթութեան
որ շատ հարկաւոր է որեւիցէ
ափկնոջ:

Կը յուսամ թէ արդէն եկած է
ժամանակը, որ աղջկանց դաս-
տիարակութիւնը ոչ եւս պիտի
նկատուի անհոգութեամբ, այլ
կանայք այսուհետեւ առ հա-
սարակ պիտի ունենան այն
օգնութիւնը եւ զօրութիւնը
զոր կու տայ նոյն իսկ նախա-
կան կրթութիւնը: Որեւիցէ
մայր կը զգայ արդեօք իւր սիր-
տը յուզեալ սա ահաւոր մտա-
ծութենէն. «Ի՞նչ պարտիմ ը-
նել տղոցս համար. ի՞նչպէս
սկսելու եմ այն գործը որ իր-
եւ ծանր բեռ կը ճնշէ սիրտս:»
Գիտցիր, սիրելի, որ քու պաշ-

աօնդ անձինդ զօրութեամբ
կամ մինակ գործել չէ : Աստու-
ծոյ օրհնեալ Հոգին կը բերէ
այս խորհուրդը քու միտքդ ,
եւ կը հրաւիրէ ուշադրութիւնդ
այս խնդրոյն : Սուրբ Հոգին
պիտի ընէ աւելի , պիտի օգնէ
քեզ : « Հոգին օգնութեան կը
հասնի մեր տկարութիւններու-
ն : » Վհատելու չենք , երբ
խսկոյն չենք յաջողիր յայնմ
զոր կը փափաքինք ընել . եւ
եթէ սխալներ կը գործենք ,
պարտինք խոնարհեցունել զմեզ
առաջի Աստուծոյ եւ ջանալ
միշտ : « Պիտի հնձենք , թէ որ
չթուլնանք : » Զունինք խոս-
տումն թէ առանց աղօթից ,
աշխատութեան եւ ճգանց պի-
տի յաջողինք . նոյնպէս ճշմա-
րիտ է թէ աղօթքը չի բերեր
օրհնութիւն ի վերուստ առանց

այնպիսի աշխատութեան եւ
ճգանց մեր կողմէն , որպիսի
կը պահանջէ մենէ : Աստուած :
« Արթուն կեցէք եւ աղօթք ը-
րէք : » Մի միայն աղօթք հա-
ւասար է հազար առաջադրու-
թեան : Աստուած իւր իմաս-
տութեամբ չըներ մեզի համար
ինչ որ մենք կրնանք ընել մե-
զի համար : Նմանինք յայսմ
Աստուծոյ , եւ չընենք մեր
տղայոց համար . ինչ որ անոնք
պարտին իրենց համար ընել :
Տղուն ի տղայութենէ սորվե-
ցուր թէ կրօնքը սրտի գործ է
եւ ոչ լոկ շրթանց ծառայու-
թիւն : Երբ տղայոց հետ կը
խօսիս բնաւ մի չեղիր ճշմար-
տութենէ : Ընտանեկան բար-
ւոք կառավարութեան հիմն է
համաձայնութիւն ի մէջ ծնո-
ղաց , մանաւանդ ի մասին կրը-

թուլթեան տղայոց: Մի դարներ
երբէք տղունք արկուլթեամբ կամ
նեղսրտուլթեամբ, օտարներու
առջեւ յանպէտս մի յանդիմա-
ներ, եւ մի գովութեամբ կամ
պարծանօք խօսիր բնաւ անոր
առաւելութիւններուն վրայ:
Եթէ հնար է, սովորութիւն ը-
նենք Սուրբ Գիրք կարդալ ի
միասին եւ աղօթել անոնց հետ
ինչպէս կ'աղօթենք անոնց հա-
մար:

Աշխատասէր բարք հզօր ար-
դելք են չար սովորութեանց
դէմ:

ՄԱՅՐ ՄԸ

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մտախոհ մարդիկ յայտնի կը
տեսնեն ցաւալի օրինակներ որ
կը ցուցնեն թէ ընտանեկան
խմաստուն կառավարութիւն
գրեթէ չկայ: Ծնողաց մեծա-
գոյն մասին թերութիւնն այս
է որ ուշ կը սկսին կրթել ի-
րենց տղայք: Շատեր կը կար-
ծեն նաեւ թէ փոքրիկ մանու-
կը հնազանդեցունել ջանալ
անգթութիւն է: Բայց ամե-
նեւին այսպէս չէ: Մեծ սխալ
է թոյլ տալ փոքրիկ տղայոց
անգամ վարուիլ ըստ հաճոյս,
երբ անոնց այնպէս վարուիլը
լաւ չեն տեսներ ծնողք: Մինչ
տղայն դեռ մօրը գիրկն է,

սկսելու է մայրը սորվեցունել անոր հնազանդութիւն, այն է բուն ժամանակ, միայն սորվեցնելու է քաղցրութեամբ եւ մեծ համբերութեամբ: Այնպիսի պատեհ ժամանակ գտնել յետոյ շատ դժուարին է:

Ընտանեկան իմաստուն կառավարութիւնը հիմնեալ ըլլալու է սկզբան վրայ, եւ անատեն կ'ըլլայ հաստատուն եւ տեւական: Կան ոչ սակաւ ընտանիք որ արդարեւ կը կառավարեն կամ կրթեն իրենց տղայք, բայց բռնի եւ ոչ հանապազօրդ: Ծնողք խստիւ, դրեթէ վայրենաբար, կը սաստեն տղուն, կամ կը պատժեն զնա չարաչար, երբ տղան կը վարուի հակառակ կամաց կամ հրամանի, եւս եւ սովորութեան կամ հաճոյից ծնողաց:

Բայց այսպիսի ծնողք չեն գործեր ըստ սկզբան, քանզի չեն որոշեր իրան եւ անիրաւը, ուստի եւ այս կերպով տղան կրթելու ջանալ՝ չարագոյն է քան բնաւ չկրթել: Իմաստուն եւ բարի ծնող այն է՝ որ կը վարուի իւր տղայոց հետ սկզբամբ եւ ոչ կրիւք: Կը խորհի թէ ինչ կերպ վարուիլ տղուն հետ արդար եւ իրաւացի է, եւ ըստ այնմ կը գործէ միշտ եւ անվրէպ: Այսպէս վարուող ծնողաց որդիք հարկաւ կ'ըլլան իրենց անձին իշխող, վասն զի ծնողաց իմաստուն կառավարութեան ներքեւ կը սորվին կառավարել զիրենք, եւ երբ կը մեծնան, կ'ըլլան պատրաստ եւ յօժար հնազանդելու օրինաւոր իշխանութեան, կ'ըլլան նաեւ պատրաստ եւ յօժար

Հնազանդեւրու պատուիրանաց
Աստուծոյ որոյ իշխանութեան
օրինակ է ծնողաց իշխանու-
թիւնը:

Կը խնդրենք, կը թախան-
ձենք եւս որ Գրիգորեան
ծնողք իմաստութեամբ կառա-
վարեն իրենց տղայք: Այս կա-
ռավարութեան համար կարօտ
են Աստուծոյ առաջնորդու-
թեան: Ոչ ոք կրնայ ծնողա-
կան պարտքն ըստ արժանւոյն
կատարել առանց աստուածա-
յին օգնութեան, բայց այս
օգնութիւնը կը տրուի խնդրող-
ներուն: Որպէս զի ազգն ըլլայ
օրինապահ եւ զգաստ, մեր
տղայոց ասպագայն՝ հաստա-
տուն եւ ապահով, եւ մենք
գիտնանք ստուգիւ թէ անոնք
պիտի սիրեն եւ փութան հնա-
զանդել կամաց եւ հրամանաց

երկնաւոր Հօր, որպէս զի, կ'ը-
սենք, հասնինք այս բանե-
րուն, ջանանք, շնորհօքն Աս-
տուծոյ եւ Սուրբ գրոց պա-
տուէրներուն նախատիւ, կա-
ռավարել մեր տունը սիրով,
իմաստութեամբ, հաստատու-
թեամբ եւ հանապազ:

ուսման համար իմաստութեամբ
— քաջութեամբ — իմաստութեամբ
— արտօն լամբի — իմաստութեամբ
միտման համար — իմաստութեամբ
— անձնորոշ — իմաստութեամբ
սրբ — իմաստութեամբ
— յոգեման — իմաստութեամբ
չայլ — իմաստութեամբ
դմն — իմաստութեամբ
— աստուած — իմաստութեամբ
զմեմ — իմաստութեամբ
զմեմ — իմաստութեամբ
— ամբ — իմաստութեամբ
լամբ — իմաստութեամբ

ՏՂԱՅՔ ԲԱՐԻ ԸԼԼԱԼ ՅՈՐԴՈՐԵԼՈՒ
ԼԱԽԱԳՈՅՆ ԿԵՐՊԸ

Տղայք յանդիմանել եւ պատ-
ժել երբեմն հարկաւոր է, բայց
եւս աւելի կարեւոր է քաջա-
լերել զանոնք երբ բարի եւ
մտավարժ են: Թող ուրեմն ջա-
նան ծնողք մանաւանդ անոնց
բարի գործերուն համար ցուց-
նել գոհութիւն քան յուր գոր-
ծերուն համար դժգոհութիւն:
Չկայ գրեթէ բան մը որ այն-
պէս կը վհատեցունէ զտղայս,
ինչպէս միշտ եւ յամենայնի
ստգտանք կամ մեղադրութիւն
լսել ի ծնողաց, եւ այս ան-
դադար մեղադրութիւնն է որ
ծնողաց եւ որդւոց սէրը եւ
ընտանութիւնը միանգամայն
կը խանգարէ: Մարդ կը շարժի

գործել զլիսաւորապէս երկու
պատճառէ, ի յուսոյ եւ եր-
կիւղէ, եւ երկոքին եւս հար-
կաւոր են ի դէս ժամու: Բայց
ոչ ապաքէն լաւ է որ տղայք
բարի ըլլալու յորդորէ գովեստ
ընդունելու յոյսը քան պարսա-
ւանք լսելու երկիւղը: Եթէ
մայր մը երբէք գոհութիւն չի
ցուցներ երբ բարի է տղան,
այլ միշտ պատրաստ է երեսը
տալ տղուն անոր թերութիւ-
նը, այնպիսւոյն տղան հարկաւ
կը լքանի եւ է սրտառուչ,
խորհելով թէ ի զուր է ջանալ
հաճեցունել մայրը: Այսպէս
միշտ կշտամբանք լսող տղայք
կ'ըմբոստանան, եւ տեսնելով
թէ ինչ որ կ'ընեն, բարի կամ
չար, ուրիշ բան չեն լսեր բայց
յանդիմանութիւն, կը թողուն
ամէն ջանք բարի ըլլալու, եւ

Կ'ըլլան արհամարհոտ խրատու
եւ յանդիմանութեան :

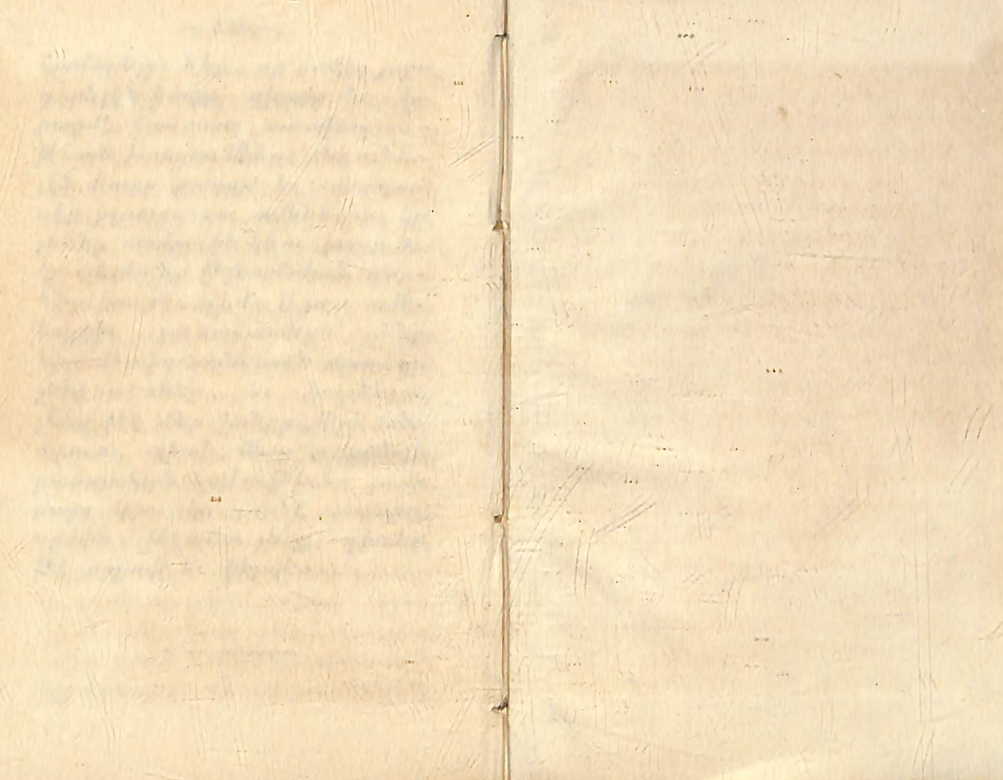
Բայց թող մայրը գովէ տղան
երբ կը տեսնէ զնա արժանի
գովութեան, թող զգացունէ
տղուն թէ ճշմարիտ խնդու-
թիւն իրեն համար անոր բարի
վարքն է, թող վարձատրէ
տղուն բարութիւնը սիրոյ ժը-
պիտներով, անտարակոյս կը
ծնուցանէ տղուն սրտին մէջ
աղնուագոյն եւ չքնաղ զգա-
ցումներ, եւ այսու կ'ընէ տղան
սիրուն եւ զուարթ: Եթէ տղան
եղաւ բոլոր օրը հլու եւ հնա-
զանդ, երբ երեկոյին պիտի եր-
թայ անկողին, թող բռնէ
մայրն անոր ձեռքէն եւ ըսէ.
«Որդեակ, շատ բարի էիր այ-
սօր. որչափ երանելի պիտի
համարիմ զիս եթէ զքեզ միշտ
այսպէս քաղցր եւ հնազանդ

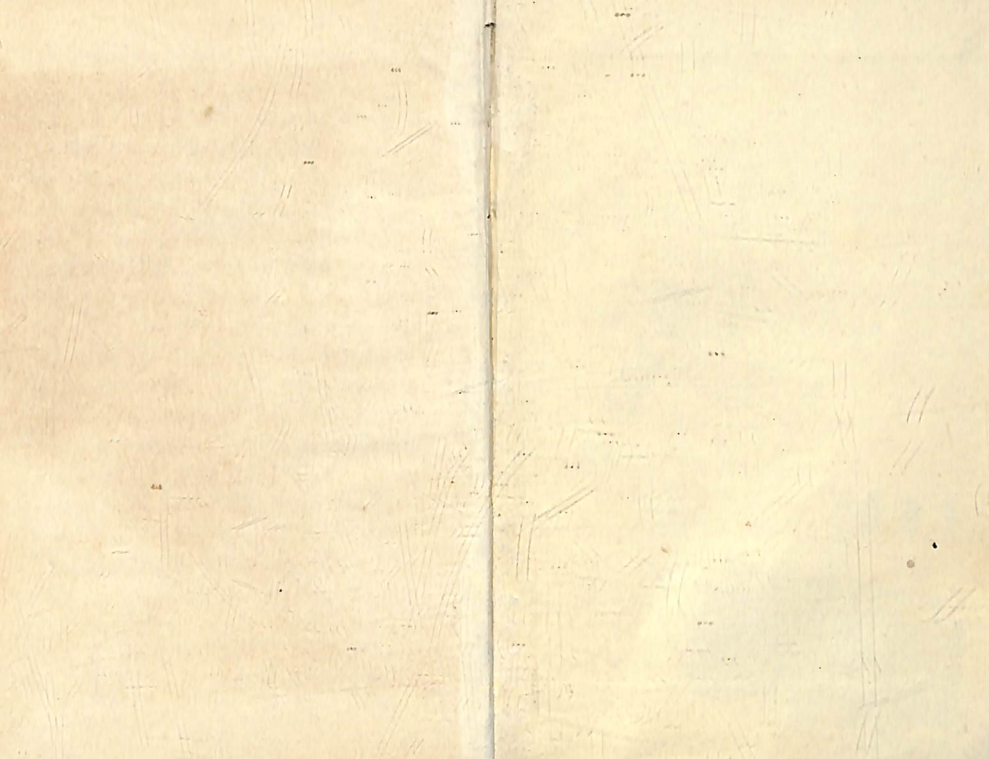
տեսնեմ : Աստուած կը սիրէ
աղայք որ ուրախութիւն են
իրենց ծնողաց, եւ կը խոստա-
նայ երջանիկ ընել զանոնք : »
Մօր այս գովեստը եւ խրա-
խոյսն ապաքէն մեծ պարգեւ
է ազուն : Եւ երբ մայրը քան
զգովորականն աւելի խանդա-
կաթ սիրով, « Գիշեր բարի, սի-
րելի որդեակ, » ըսելով կ'ար-
ծակէ տղան, ինչ ուրախու-
թեամբ եւ քաջալերութեամբ
կ'եկէ մանուկը սենեկէն, ինչ
երջանութեամբ կը դոցէ աջ-
ուրները քնանալու, միտքը
դնելով ջանալ ամէն օր նոյն-
պէս արժանանալ մօր սիրոյն
եւ գովեստին :

ՏՂԱՅՔ ԽՐԱՏԵԼԷ ԶԹՈՒԼՆԱԼ

Արդարեւ շատ աւելի նուրբ եւ դժուարին է կրթել սիրաբան միտքը: Ո՛րչափ դժուարին է շատ անգամ նշմարել, ուղղել եւ վարել կիրքեր եւ գրգռումներ որ թաղուած են մարդկային սրտին մէջ եւ երբեմն կու գան ի յայտ յանկարծ իմն եւ յանդգաստս: Որչափ հնար է յաճախ կը խրատենք մեր տղայք թողուլ անձնասիրութիւնը եւ լինել նպաստ այլոց երջանկութեան, կը տեսնենք սակայն դրեթէ միշտ որ այս եւ այսպիսի ջանք են շատ քիչ արդիւնաւոր, եւ կամ բնաւ չեն: Սա միայն կրնայ ըստ բաւականին մտիթարել զմեզ, որ փորձութեանց յաղթել եւ

բարեոյն հետեւել կամեցող տղայոց փոյթը եւ դիտաւորութիւնն ընդհանրապէս դժուար են եւ անկեղծ: Տղայք ի բնէ դիւրամէտ են, արագ եւ եռանդուն, թէպէտ անգէտ իրենց բարոյական տկարութեան: Միթէ զարմանք է տեսնել տղայք այնպէս անընտել եւ դժուարամտոյց բարոյական կրթութեան, մինչ մեք իսկ որ հասուն հասակի մէջ ենք, փորձառութեան դժուրոցին մէջ կրթուած, գիտակ մեր սրտին բնածին խաբէութեան եւ մեր առաջադրութեանց տկարութեանը, մեր սիրտը եւ վարքը մաքուր պահելու համար այնչափ փութոյ պնդութեան, քաջութեան եւ հաստատութեան կարօտ ենք: Միթէ օտար եւ զարմանալի

0025168

2013

2001

«Ազգային գրադարան»

NL0015168

Handwritten signature

